

LAIVAS

No. 17. Metai XII

Balandžio-April 23, 1932

LTSR valst.
respublikinė
biblioteka

L A I V A S (THE SHIP)

Published Weekly by Marian Fathers

Entered as second-class July 12, 1921 at the post office at Chicago, Ill. under the Act. of March 3, 1879.

PRENUMERATOS KAINA:

Metams	\$2.00
Pusei metų	\$1.00
Vienam mėn.	\$0.05

SUBSCRIPTION RATES:

One Year	\$2.00
Six Months	\$1.00
Single Copy	\$0.05

"L A I V A S"

2334 South Oakley Ave.,

Chicago, Illinois

IV SEKMADIENIS PO VELYKŲ.

Evangelija.

JONO 16, 5—14.

ANUO metų Jėzus tarė savo mokyti-
niams: Aš einu pas tą, kurs yra ma-
ne siuntęs, ir nevienas iš jūsų neklūsia
manęs: Kur eini? Kadangi aš tai jums
pasakiau, jūsų širdis pasidarė pilna nu-
hūdimo. Bet aš sakau jums tiesą: Jums
naudinga, kad aš einu; nes jei neeisiu,
Ramintojas neateis pas jus; o jei nueisiu
atsiėsiu jį pas jus. Atėjęs jis darys pa-
sauliųjų prikaišiojimų dėl nuodėmės, dėl
teisybės ir dėl teismo; dėl nuodėmės, nes
jie netikėjo į mane; dėl teisybės, nes aš
einu pas Tėvą, ir jau nebematysite ma-
nęs; o dėl teismo, nes šio pasaulio ku-
nigaikštis jau miteistas. Daug dar turiu
jums sakyti, bet dabar jūs negalite pa-
nešti. Kuomet gi ta tiesos Dvasia ateis,
ji mokys jus visos tiesos; nes kalbės ne
iš savęs, bet pasakys, ką tik bus išgir-

Lekcija

JOK. 1, 17—21.

MVILIMIAUSIEJI, kiekvienas geras
Mokėtinys ir kiekviena tobula dovana
yra iš aukštybių, nužengia nuo šviesybių
Tėvo, pas kuri nėra nevienodumo, nė pa-
sikeitimo šešėlio. Nes jis savo valia tie-
sios žodžiu pagimdė mus, kad mes būtu-
mėm lyg io sutvėrimų pirmonės. Jūs
mano mvlimiausieji broliai, tai žinote.
Tebūnie kiekvienas žmogus greitas klau-
svitis, neskubus gi kalbėti ir neveikus
rūstintis. Nes žmogaus rūstybė nedaro
Dievo teisybės. Todėl atmesdami šalin
visokį susitepinimą ir piktybės apstumą,
romumu priimkime idiegtąjį žodį, kurs
gali išganyti jūsų sielas.

dusi, ir apskelbs jums, kas turi būti. Ji
pašlovins mane, nes ims iš to, kas ma-
no, ir apskelbs jums.

"LAIVO" SKAITYTOJAMS

MINĖDAMI a. a. TĖVO FELIKSO KUDIRKOS, Marijonų Kolegijos Rėmėjų organizacijos Įsteigėjo trisdešimties dienų (keturnedėlio) mirties sukaktuves išleidžiame padvigubintą šį "Laivo" numerį.

Tuo tikslu talpiname paskubomis surinktus jo bendradarbių, gerbėjų raštus, sakytus pamokslus prisiūstas užuojautas, telegramas ir laiškus.

Dėl laiko ir vietos stokos, talpinama medžiaga nėra pilnai sutvarkyta ir ne viskas talpinama ka-
yra prisiūsta. Todėl atsiprašome tų, kurių raštai netilpo šioje "Laivo" laidoje. Netilpusią medžiagą
ir naujus mūsų skaitytojų raštus panaudosime minint a. a. Tėvo Felikso Kudirkos metines sukaktu-
ves.

"LAIVO" REDAKCIJA.

A. † A.

TĒVAS FELIKSAS KUDIRKA, M. I. C.

1870 — 1932

Tēvas Feliksas Kudirka buvo Marijonų Vienuolijos vyriausiasis ekonomas, pirmasis Amerikoje Marijonų provincijolas, Bernaičių Kolegijoje mokytojas, "Draugo" Bendrovės, Spaudos Draugijos, Labdaringosios Sąjungos ir Marijonų Kolegijos Rėmėjų Centro išdininkas.

Paskutinės a. a. kun. Felikso Kudirkos gyvenimo valandos

A. a. kun. Feliksas Kudirka Marijonų Kongregacijos provincijolas, visa savo gyvenimą stebino pažįstamus savo nepaprastu kantrumu ir proto šviesumu. Velionis tokiu pasiliko iki pat paskutinės savo gyvenimo valandos. Nors ir žinojo apie savo sunkią ir mirtiną ligą, tačiau sentimentalumui — jausmingumui nepasidavė. Kantriai kentėjo, tačiau apie tai niekam nieko nesakė ir nesiskundė. Niekam apie save neleido kalbėti. Jis visų lankytojų apie kitus klausinėjo visuomeniškais reikalais rūpinosi, prašyte prašė visų dirbti tikėjimo ir tautos reikalams. Nuėjęs jo lankyti, jausdavau kalbą su skausmų kentančiu ligoniu, tačiau sveikai protaujančiu, visuomene besirūpinančiu vadu.

Besiartinant mirčiai, a. a. Tėvas Feliksas su viltimi į savo ateitį žiūrėjo. Ir kodėl ne. Juk jis visą gyvenimą vedė šventai, tarnavo ištikimai savo Motinai Bažnyčiai ir mylimai tautai. Į amžinąją kelionę buvo pasiruošęs, dėl to ją ir pradėjo ramiai, su viltimi. Ligoninėje kasdien priimdavo Šv. Komuniją. Ir mirties dieną paskutinį kartą pasistiprino Švč. Sakramentu. Apie mirtį jis visai nekalbėjo, nes jis jos nebijojo.

Apie 8 val. rytą, kalbėjosi su kun. L. Draugeliu ir klierikais, šypsojosi lyg sveikas žmogus, o apie 2 val. popiet prasidėjo jo merdėjimas ir tada jau buvo jaučiama, kad artinasi paskutinė valanda. Prie ligonio mirties buvo kun. L. Draugelis, kun. J. Mačiulionis, kun. A. Andriušis, kun. A. Baltutis, Marijonai Broliai: Stasys, Aleksandras, Jonas; Šv.

Kazimiero Seserys: Motina Marija, Rita, Alma ir kitos seselės; slaugė panelė Deksnytė, dr. Simonaitis, Jonas Kudirka (velionio brolio sūnus), ir kiti.

Merdėjimo metu a. a. Tėvas Kudirka ištarė pilnus Dievui dėkingumo žodžius: "Deo gratias!" (Ačiū Dievui). Merdėjo ramiai ir 3:37 val. popiet amžinai užmerkė akis, kurios visada į pasaulį žiūrėjo šviesiai, optimistiškai. Apsipylė ašaromis šalia jo klūpantieji-čios, nes pajuto, kad lietuvių katalikų visuomenė tą momentą atsisveikina su rimčiausiu ir autoritetingiausiu savo vadu, patarėju.

Žinia apie šį skaudų įvykį žaibo greitumu aplėkė visą didžiulę Chicago. Visa Chicagos ir apylinkių lietuvių katalikų visuomenė nuliūdo. Iš visų kraštų pasipylė nuoširdūs užuojautos žodžiai

Marijonų Vienuolijai, netekusiai savo mylimo vado. Marijonų Vienuoliją ir dienraščio "Draugo" redakciją užplūdo telegramos, laišakai. Nespėjama telefonais atsakinėti į klausimus dėl laidotuvių, dėl užuojautos pareiškimų. Visi ir visur pajuto, kad lietuviai neteko žmogaus, kuris tiek sielojosi visais jų reikalais ir taip nuoširdžiai rūpinosi jų gerove.

Pentadienį, kovo 25 d., 3:30 val. popiet, a. a. Tėvo Kudirkos kūnas parvežtas iš Šv. Kryžiaus ligoninės į Aušros Vartų par. kleboniją, kur ir pašarvotas. Atlydėjo Vienuolijos nariai. Pásitiko Seselės mokytojos, mokyklos vaikai ir būrys Aušros Vartų parapijonų, kuriems metų eilę dideliu uolumu tarnavo.

PAMOKSLAS

pasakytas kun. dr. J. Navicko, M.I.C., i-
leidus a. a. kun. Felikso Kudirkos, M.I.
C. kūną iš vakaro į bažnyčią 4 val. po pie-
tų, kovo 29 d.

*“Išėik ši savo žemės, ir iš
savo giminės, ir iš savo tėvo
namų, ir eik į žemę, kurią aš
tau parodysiu.”*

(Prad. 12, 1).

Gražiausias matomosios Viešpaties Dievo kurybos reiškinytis yra žmogus. Praamžis suteikė jam savų dieviškų y-patybių: proto, valios ir nemirtingumo. Kiekvienas asmuo, iš Dievo išėjęs, į Jį ir turi grįžti. Gražbylys šv. Augustinas šią mintį išreiškia nepaprastai gražiu posakiu: “Sukūrei mus, Viešpatie, Sau ir nerami mūsų širdis, kol neims ilsėtis Tavyje!”

Žmogaus grįžimo į savo Kurėją pa-vyzdį šiandie mes matome štai čia prieš savo akis asmenyje a. a. kun. Felikso Kudirkos, kuris jau ilsisi Viešpatyje. Velionis, dar jaunuoliu būdamas, išgir-do Viešpaties Dievo šaukimą į savo tar-nybę. Jam, kaip anuomet žydų tautos tė-vui Abraomui, tarė Aukščiausiasis: “Išėik iš savo žemės, ir iš savo giminės, ir iš savo tėvo namų, ir eik į žemę, kurią aš tau parodysiu.” (Prad. 12, 1). Tasai dangiškas pašaukimas, tartum Aušrinė, švietė jojo gyvenimo kelius, ir, tartum auksinė gija, išpynė visus jojo darbus, pašvęstus Aukščiausiojo garbei ir nemir-tingų sielų išganymui.

A. a. kun. Feliksas Kudirka turtingu tėvų sūnus gimė Griškabūdžio parapijo-je, Šakių apskrities, 1870 m. Tėvai, pas-tebėje savo sūnaus didelius gabumus, lei-do jį į aukštuosius mokslus, į Marijam-pilės gimnaziją. Jaunuolis, skirdamasis sau gyvenimo luomą, kreipėsi į savo tėvo

prietelių Vilkaviškio Vyskupą Oleką. Di-delės šventybės ganytojas nurodė jau-nuoliui aukščiausį gyvenimo luomą — ku-nigo luomą, kuriame galėsiaus daugiausia gero padaryti vargstančiai žmonijai. Tie garbingojo patarėjo paraginimai taip paveikė jaunuolį, kad tasai, tuojau iš aš-tuntosios gimnazijos klasės įstojo į Sei-nų seminariją; išpildė pirmąją Aukš-čiausiojo pašaukimo dalį: apleido savo tėvo namus.

Seinų dvasinėje seminarijoje jaunasai Kudirka stovėjo pirmose eilėse savo mo-kslo gabumais, darbštumu ir pamaldu-mu. 1894 metais iššvęstas kunigu, ėjo dvasios vado pareigas įvairiose parapi-jose; ilgiausia jam teko darbuotis Liuba-ve ir Balbieriškyje. Čia dirbdamas pas-toracijos darbą, daug dėmesio kreipė į blaivybę. Rūpinosi žmonių apšvieta, or-ganizuodamas juos į įvairias draugijas, steigdamas jų naudai arbatines, vartoto-jų draugijų krautuves. Patsai savo lėšo-mis rėmė kiekvieną prakilnų tautos gero-vei darbą: rėmė spaudą, kuri pradėjo smarkiai plėstis su “Šaltinio” pasirody-mu; rėmė apšvietą, platinamą “Žiburio” draugijos; rėmė žemės ūkį, keliamą “Žagarės” draugijos. Vienu žodžiu, ne-praleido nė vienos srities nepastebėjęs, neparėmęs, nepasidarbaęs.

Bet kun. Feliksas Kudirka nesitenki-no savo darbuote. Jisai ieškojo plates-nės dirvos, siekė aukštesnių užsimojimų; norėjo surasti didesnės dvasinės naudos sau ir žmonėms. Čia jisai ieškojo naujų kelių. Kaip tik tuo metu atgijo senoji Tėvų Marijonų vienuolija: ją atgaivino garbingosios atminties Arkivyskupas

Jurgis Matulevičius. Kun. Kudirka, pasinaudodamas šia proga, išpildė antrąją Aukščiausiojo pašaukimo dalį — jisai iešina iš savo giminės, stoja į vienuoliją.

Vienuolio gyvenimas yra pilnas savęs atsižadėjimo ir artimui pasiaukojimo gyvenimas. Paneigęs aukštas vietas, žemės turtus, giminystės ryšius, kun. Feliksas Kudirka paliko tikroju Kristaus pasekėju pilna to žodžio prasme. Dvasinės vyriausybės siunčiamas, jisai vyksta į tolimą Amerikos šalį, kad išpildytų visą Aukščiausiojo šaukimą, kad išeitų iš savo žemės ir eitų į tą žemę, kurią Aukščiausias nurodys. Ir nurode jam Viešpats jojo darbuotės dirvą toli nuo savos guntinės, lietuvių išeivijos šalį Ameriką, šį Chicagos miestą.

Čia a. a. kun. Feliksas Kudirka darbavosi per 19 metų. Visu pirma jam teko eiti klebono pareigos Šv. Mykolo parapijoje, vėliau Aušros Vartų parapijoje. Kaip vienoje, taip ir kitoje vietoje jisai jums buvo geriausia žinomas kaip sumanus šeimininkas, šventas kunigas, tikras savo avijos ganytojas. Reikia prisiminti, kad šios parapijos gyvavo sunkiose aplinkybėse: kaip dvasinė taip ir finansinė jų padėtis buvo menka. Tiktai velionio pasiaukojimas ir didelė kantrybė išvedė tąsias parapijas į šviesesnę ateitį.

Dirbdamas savo tiesioginį parapijos darbą, a. a. kun. Feliksas neužmiršo ir visuomenės. Pagaudamas laisvesnio laiko, jisai lankė ir kitas Amerikos parapijas, duodamas misijas. Tuojuo isteiğe tikybinį savaitraštį "Tikyba ir Dora." Kuomet "Draugo" Bendrovei užėjo sunkūs laikai, kun. Kudirka išdrįso paimti jos sunkią našta ant vienuolijos pečių ir savo geležine valia ir šventa kantrybe sutvarkė "Draugą" taip, kad mes ir šandie džiaugiamėsi savo vienatiniu kalikišku lietuvišku dienraščiu. Nebuvo

svetimas jam ir krikščioniškasis gailėtingumas. Labdarybės Sąjunga kun. Kudirkos remiama ir patariama galėjo apvainikuoti savo pastangas gražiaja Šv. Kryžiaus ligonine.

Patsai visgi gražiausias jojo darbas ir nuopelnai, tai Amerikos Tėvų Marijonų vienuolijos pavyzdingas tvarkymas ir jai vadovavimas. Neužmiršo jisai ir kitų vienuolių, ypatingai Šv. Kazimiero Sesečių, kurioms daug vargo ir dirbo. Paskutinis a. a. kun. Felikso Kudirkos nuopelnas tai lietuviškosios bernaičių kolegijos įkūrimas. Man pačiam teko pradėti tasai kūrimo darbas, tai aš geriausia žinau šios įstaigos prietelius ir priešus, jos kovas ir laimėjimus. Patsai didžiausias kolegijos prietelius, visa siela jai atsidavęs, buvo tėvelis Kudirka.

Kūrėjų, pionierių darbas yra sunkus. Tiktai tas tegali suprasti tas visas sunkenybes, kuriam teko kokis nors naujas sumanymas kurti. Nežiūrint, kokios būdavo sunkios valandos, a. a. kun. Feliksas Kudirka visuomet jas skaidrindavo savo optimizmu, savo nuoširdžiais patarimais. Bernaičių kolegija a. a. kun. Felikso Kudirkos asmenyje neteko savo didžiausio prieteliaus. Ir man šandie, de ja, tenka toji graudi pareiga tarti savo brangiam tėvui ir vadui vardu kolegijos mokytojų, mokinių, rėmėjų, prietelių paskutinį skaudų "Su Diev!"

Kun. Feliksas Kudirka mirė, bet jojo gražus kunigo pavyzdys pasiliks. Jojo gražiausios savybės: kiekvienos prakilnios idejos parėmimas, šventa kantrybė ir artymui pasiaukojimas tešviečia mums ir žadina mus darbuotis panašiai Dievo garbei ir žmonių gerovei. Gerasai Dvasios Vade, mūsų maldos ir ašaros seka tave prie Dangiškojo Tėvo, kad suteiktų tau amžinos dangaus laimės užmokest! Amen.

PAMOKSLAS

kuri pasakė kun. Pr. J. Vaitukaitis Aušros Vartų par. bažnyčioje kovo 29 d., 1932, vakare per gedulinguosius mišparus.

“Viešpatie, aš numylėjau Tavo namų gražumą; ir tą vietą, kur gyvena Tavo garbė”

(Ps. XXV, 8).

Kiekvieno gyvenime teko jums matyti darže visiškai išsiplėtęs puikios rožės žiedas. Žmogus neišgali atsigerėti nei švelnėmis jo spalvomis, nei maloni kvapu. Tačiau nemaloni daržininko ranka nuskiina tą taip puikiai pražydusią rožę. Matant tokį darbą, tartum, kas verste verčia šuktelti į daržininką: “Žmogau! ką padarei? Tas žiedelis būtų sau žydėjęs, būtų puošęs tavo daržą, prie savęs beviliojęs žmonių akis ir aplinkui tebeskleidžiąs gardų savo kvapsnį.”

Tokia puikiai pražydusi rožė Viešpaties Darželyje buvo a. a. kunigas Feliksas Kudirka, M. I. C. Jo dorybių kvapas buvo pasklidęs po visą Lietuvį išseiviją čia, Amerikoje, ir Tėvynėje Lietuvoje; skaistaus jo proto šviesa traukė prie savęs lietuvių ir kitataučių akis; jo meilės karštis žavėjo visų mūsų širdis. Jis buvo mūsų dvasininkų papuošalas ir mūsų Tėvynės brangenybė. Ir, štai, negailestingoji mirtis vienu savo dalgio mostelėjimu nukerta tą pražydusios rožės žiedą, išplėšia iš mūsų tą brangenybę, tepalikdama mums šaltą lavoną; dėl to gedėti mes čia susirinkome. Vai, nužmioji mirtie! ką padarei? Kodėl neaplenkei Marijonų Vienuolyno? Kodėl nedavei mums ilgiau pasigerėti kunigo Felikso Kudirkos dorybėmis ir malonių jų kvapu? Kodėl negailestinga savo ranka užgniauzėi taip aiškiai mums spindinčią šviesą? Kodėl išplėšėi iš Bažnyčios tą uolų darbininką?

Kodėl atėmei iš Lietuvos taip mylintį ją jos sūnų?

Nuliūdusi dėl nuskintos rožės širdis susiramina, kuomet pamatai, kad tasai žiedas puošia Viešpaties Altorių. Lygiai guodžiasi ir skausmo suremtos mūsų širdys, kai atsimename, kad nužmioji mirtis yra visa žinančio Viešpaties įrankis. Danguaus Daržininkas nuskynė mums tą rožę, nes Jam, matyt, patiko ją papuošti Danguaus Bažnyčios Altorius. Toji pastaba tesuramina čia stovinčius a. a. kunigo Felikso Kudirkos gimines, brolius kunigus, brolius vienuolius ir mylimuosius draugus, šią parapiją ir visus tuos, kuriems kun. Feliksas buvo žinomas ir kurių buvo gerbiamas.

A. a. kunigas Feliksas Kudirka savo gyvenime buvo tikrai atsidavęs Dievui, savo Kūrėjui. Savo gyvybės lūpose jo gyvenime, tarsi, skambėjo šie žodžiai: “Viešpatie, aš numylėjau Tavo namų gražumą; ir tą vietą, kur gyvena Tavo garbė” (Ps. XXV, 8). Ir nenuostabu, kai reikėjo jam atsiskirti nuo šio pasaulio, kad jis tarė: “Deo Gratias!” — Ačiū Dievui! Nes skaisti jo siela žinojo, kad jo Viešpats, Kuriam aukojo visą savo gyvenimą, šimteriopai atlygins Danguje.

Tik pažvelkime į a. a. kunigo Felikso Kudirkos gyvenimą, o matysime, kad jis buvo tikrasis Bažnyčios ir Tėvynės sūnus. Pirmiausia ir labiausiai jis mylėjo Dievą, o paskui Tėvynę ir žmoniją, bet tik dėl Dievo ir Dievuje,

A. a. kun. Feliksas buvo skaistaus proto vyras. Jis lankė Romos universitetą Italijoje ir Friburgo universitetą Šveicarijoje. Lakią savo dvasia jis buvo dainius.

Skaisčiu savo protu jis buvo protautojas, mokslininkas ir įžymus matematikas.

A. a. Feliksas Kudirka, atvykęs Amerikon rūpinosi katalikiškąja spauda, įsteigdamas ir pats redaguodamas "Tikybą ir Dorą." Gilaus ir stambaus jo proto pastangomis lietuviai katalikai turi vienintelį tikybinės ir tautinės minties dienraštį "Draugą." Jo proto išstvermingumo ir Tėvynės meilės dėka šiandien lietuviai katalikai didžiuojasi Šv. Kryžiaus ligonine, lietuvių bernaičių kolegija, tėvų marijonų įstaigomis ir t.t.

A. a. kun. Feliksas Kudirka daug rūpinosi Amerikos lietuvių labdarybės ir gailėstingumo reikalais. Nupirkta didelis žemės plotas, ant kurio iš pradžių manyta įkurti našlaičiams ir seneliams prieglauda. Jo Eminencija Jurgis Kardinolas Mundelein'as pakreipė mintį, kad būtų įkurta naudingesnė įstaiga, būtent, ligoninė. Ne visi lietuvių kunigai manė, kad toks dalykas yra įmanomas ir galimas. Tačiau a. a. kunigas Feliksas Kudirka įžiūrėjo patogią ir džiuginančią ateitį, patiekė savo projektą Jo Eminencijai Kardinolui, kuris suteikė reikalingą paskolą ir su jo pagalba pastatyta Šv. Kryžiaus ligoninė. Jei ne a. a. kunigo Felikso Kudirkos pastangos ir tolgėjis jo protas, šiandien gal mes, lietuviai, nesidžiaugtumėm ir nesididžiuotumėm Šv. Kryžiaus ligonine, kurios mums pavydi kultūringi kitataučiai. Tai a. a. velionies kunigo Felikso nuopelnai. Jis buvo prakilnus vadas ir sumanus visuomenės labai veikėjas, kurs nesitikėjo atlyginimo čia, žemėje. Jis darbavosi Bažnyčiai ir tautai ir žmonijai, bet pirmiausia visuomet Dievui ir Dievuje.

A. a. kun. Feliksas Kudirka visą savo gyvenimą aukojo Dievui ir Tėvynei. Savo talentų jėgas, kurias Dievas jam davė, aukojo Bažnyčiai, kad būtų didesnė garbė Dievui. Jis taip pat rūpinosi ir lietuvių tautos švietimu. Jis daug pasitarnavo Šv. Kazimiero mergaičių akademijai, besirū-

pindamas dvasios reikalais, nes ėjo garbingas kapeliono pareigas. Vadovauti Šv. Kazimiero akademijai ir rūpintis jaunosios besiplėčiančios tėvų marijonų vienuolijos dvasia yra labai sunkus darbas, kurs reikalauja daug kantrybės, pasiaukojimo ir išstvermės. Visagalis Dievas jam nepaigailėjo tų brangių ypatybių ir tvirtos sveikatos. Jis rado laiko rūpintis Šv. Mykolo parapija, redaguoti "Tikybą ir Dorą," darbuotis prie dienraščio "Draugą", eiti Šv. Kazimiero seserų nuolatinio ir visų jų misijų ekstraordinarinio nuodėmklausio pareigas, rasdavo net progos ir laiko duoti misijas įvairioms lietuvių parapijoms.

Lietuvių išėivijos likimas jam labai rūpėjo. Taigi, norint apsaugoti lietuvių išėiviją nuo ištautėjimo, reikia išėivijai paruošti tautiškai ir tikiybiškai nusistačiusios šviesuomenės. Tam tikslui reikia lietuviškos kolegijos bernaičiams. Ir toji sunki našta krito ant a. a. kunigo Felikso Kudirkos pečių ir tam dalykui jis aukojo likusias savo gyvenimo dienas. Jis daugiausia rūpinosi lietuviybės kultūros ir mokslo židinio įkūrimu. Jo rūpesčiu ir pastangomis lietuvių tauta Amerikoje susilaukė lietuvių kolegijos bernaičiams - Marian Hills, Ill. ir Švč. Marijos, Thompson, Conn.

A. a. kunigo Felikso Kudirkos dėka, iš tų mokslo židinių lietuvių išėivijai bus paruošta tautiškai ir tikiybiškai nusistačiusi šviesuomenė, kuri liksis visam lietuvių visuomeniniam gyvenimui vadovaujanti jėga ir kuri kels visos išėivijos tikiybišką, tautišką ir ekonomišką susipratimą. Ši šviesuomenė apdraus Jungtinėse Amerikos Valstybėse lietuvių išėivijos likimą ir išlaikys tą išėiviją ištikima ir, reikalui esant, naudinga net Tėvynei Lietuvai. Tai a. a. kunigo Felikso Kudirkos gyvenimo amžinas paminklas! Tai yra jo įsteigtosios Amerikos lietuvių bernaičių kolegijos tikslas!

Žiaurioji mirtis pakirto jo gyvybę. Tačiau "ne visas mirsiu, — raminosi Horacijus, — prakilnesnioji mano dalis amžius gyvuos." Taip, tu save įamžinai prakilniais savo darbais ir nuopelnais. Tave mes negalime pamiršti, kad dabar jau esi mus apleidęs. Tu džiaugiesi aukštybėse; tavo siela džiaugiasi, nes tu pasiekei galutinį savo tikslą, susijungęs su amžinuoju Tėvu. Mes nepamiršime tave, bet, sėmę iš tavęs stiprybės, seksime tavo gyvenimo pavyzdžiu, dirbdami Dievo garbei ir Tėvynės labui, siekiant amžinosios laimės Karalystės, tikrojo Dangaus.

Gerbiamasis mūsų Tėve, Feliksai! Mes čia šiandien susirinkome atiduoti tau pagarbą. Gailestis spaudžia mums širdis, kad turime su tavim atsisveikinti. Mes, tavo

pasekėjai, kurių čia gana daug, dėkojame tau, kilnūs auklėtojai, už tuos visus pamokymus, kuriuos žodžiu, o ypač savo gyvenimo pavyzdžiu mums teikdavai! Primki iš mūsų tą garbę, tą tavo nuopelnų pripažinimą, tą dėkingumą, kuriuos šiandien ant tavo karsto dedame! Stojęs prieš Dievą melskis už mus, kad ir mes taip, kaip ir tu, ištesėtumėm visuomet uoliai tarnauti ir gyventi Viešpačiui! Aukščiausias sielų Ganytojas, tavo ir mūsų Viešpats, Kurio Namų gražumą tu numylėjai; ir tą vietą, kur Jo garbė gyvena (Ps. XXV, 8), šinteriopai teatlygina tau už nuveiktus tavo darbus ir visus nuopelnus Dievo garbei ir Tėvynės gerovei, uolusis kunige ir ganytojau!

Requiescat in Pace!

Tūkstančiai žmonių dalyvavo a. a. kun. F. Kudirkos laidotuvėse

Šimtai automobilių lydėjo velionį į Sv. Kazimiero kapines

J. Em. Kardinolas Mundelein davė paskutinę absoliuciją

Kovo 30, 1932 m. lietuvių katalikų visuomenė pergyveno nepaprastą, begalo liūdną, bet kartu ir begalo įspudingą dieną. West Sidėj (Aušros Vartų parap.) iš pat ryto ėjo didelis judėjimas. Ne šimtai, bet tūkstančiai žmonių aplankė Aušros Vartų bažnyčią, kur jau iš vakaro buvo atlydėtas a. a. kun. Felikso Kudirkos, Amerikos Marijonų Provincijolo ir visų mūsų mylimo vado kūnas. Šv. Mišios buvo laikomos nuo 5 val. ryto iki 10 val. 8 val. šv. Mišios buvo laikomos

prie visų altorių. Prie didžiojo altoraius Mišias laikė kun. J. Mačiulionis, M. I. C., Aušros Vartų par. klebonas, o gražų pamokslą pasakė kun. M. Urbonavičius, M. I. C., iš Rockford, Ill. Vaikų choras, muz. J. Brazaičiui vadovaujant, giedojo gedulingas giesmes. Žmonių nuo pat ankstyvo ryto buvo pilnutėlė bažnyčia.

Apie 9 val. visos West Sidės gatvės užplūdo automobiliais. Visur minių minios. Nors bažnyčia ir erdvi, tačiau mažą dalis susirinkusių tegalėjo įeiti vi-

dun. Didelei daugumai teko stovėti lauke. Nors ir lijo, tačiau žmonės ir lietaus nepaisė. Minios akys buvo nukreiptos į bažnyčią, iš kur netrukus buvo išlydėtas mūsų tautos mylimas ir garbingas sūnus. Bažnyčia iš lauko ir viduje gedulingai papuošta. Netoli altoriaus padėtas paprastas, juodas karstas, kuriame paguldytas a. a. Tėvo Felikso kūnas.

9 val. jau sunku kur beprieiti. Įeina garbės karsto nešėjai J. Brenza, dr. S. Brenza, A. Bacevičius, adv. K. Česnulis, J. J. Elias, A. Lapinskas, prof. F. Mast, A. Nausėda, A. Peldžius, dr. J. Poška, Ig. Sakalas, dr. J. Simonaitis, L. Šimutis ir A. Žvirblis. Atvyksta ir Lietuvos konsulas p. A. Kalvaitis. Renkasi kunigai. Dalyvauja visi Chicagos lietuvių par. klebonai, daug kunigų asistentų; taip pat: kun. A. Deksnis iš Utica, N. Y., kun. A. Balinskas iš Milwaukee, Wisc., kun. A. Bublys iš Kenosha, Wisc., kun. J. Šlikas iš Sheboygan, Wisc., kun. K. Bičkauskas, Indiana Harbor, Ind., kun. J. Martis, Gary, Ind., kun. J. Čužauskas, Waukegan, Ill. ir daug kitų. Atvyko ir J. E. Rockfordo vyskupo atstovas J. M. pral. McGuire, J. E. Benediktinų abatas Valentinas. Kelios minutės po 9 val. prasideda egzekvijos, kurias gieda kunigai ir vargoninkų choras. Misijonierius kun. A. Petrauskas sako pamokslą, primena žmogaus tikslą šioje žemėje, taip pat primena a. a. Tėvo Felikso būdo ypatybes, jo nepaprastą kantrumą, ištvėrę ir nuopelnus lietuvių visuomenei. Gale apsiverkia pamokslininkas, verkia klausytojai.

Netrukus po pamokslu atvyko Jo Eminencija Kardinolas Mundelein. Jį pasiūnina pralotai ir kunigai. Asistuoja J. M. pralotas M. Krušas, kun. A. Skripkus ir kun. H. Vaičiūnas. Prasideda šv. Mišios. Jas celebruoja kun. L. Draugelis, M. I. C., kun. A. Andriušis, M. I. C. asistuoja dijakonu, o kun. A. Valančius

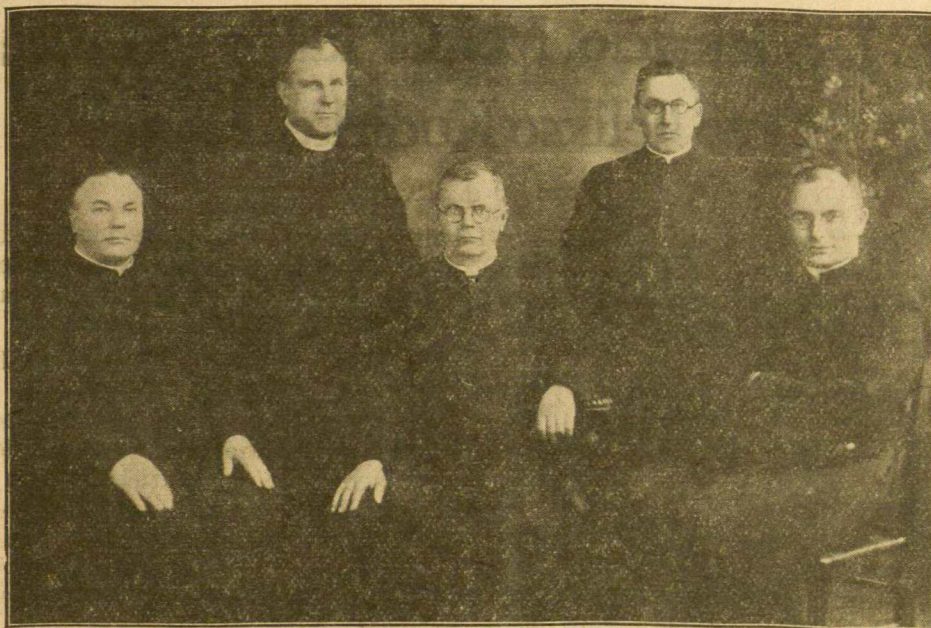
subdijakonu. Kun. J. Šlikas ceremonijų vedėjas. Vargoninkų choras žavėjančiai gieda gedulingas giesmės. Po šv. Mišių Jo Eminencija Kardinolas Mundelein duoda velioniui paskutinį patarnavimą — absoliuciją. Po to trumpa pertrauka.

Velionies kūnas lydimas iš bažnyčios į kapinyną. Jį lydi šimtai automobilių, kuriuose tūkstančiai žmonių. Tvarką darė šeši policijantai ant motoreiklių. Lydi ligi pat kapinyno. Visi visur sustabdoma pakely ir lyg visi žmonės pakely sutikti lenkia savo galvas prieš karstą, kuriame vežamas į amžinąjį poilsio vietą lietuvių mylimas vadas.

Šv. Kazimiero kapinynas. Tūkstantinės minios žmonių jau anksčiau nuvažiavę. Keliai pilni automobilių. Jų šimtai. Sustojama prie naujai iškasto kapo. Iškeliamas velionies kūnas iš automobilio. Žmonių akyse ašaros. Kun. J. J. Jakaitis, M. I. C. taria paskutinį "Sudiev" a. a. Tėvo Felikso vardu. Ir dangus lyg pravirko, pritardamas Chicagos lietuvių katalikų visuomenei, laidojančiai brangiausią savo vadą. Bet šiuos žodžius rašančiam atėjo galvon mintis, kad Aukščiausias siunčia iš dangaus rasą ir ja laisto a. a. Tėvo Felikso nuveiktus darbus, kad jie dar labiau išaugtų prasiplėstų, amžinai Amerikos Lietuvai tarnautų.

Taigi, supylę naują namelį — kapą "mriusiųjų mieste" — šv. Kazimiero kapinyne, pagiedoję ir nuoširdžiai, su ašaromis akyse, pasimeldę už to namelio savininko sielą, grįžome namo su gailėčiu širdyse, rasdami didelę namie tuštumą, bet iš kitos pusės pasiryžę tęsti toliau a. a. kun. Felikso Kudirkos pradėtus darbus ir, kiek galint, sekti jo kantraus, pilno pasišventimo, artimo ir tėvynės meilės gyvenimo pavyzdį.

L. Š.

A. a. KUN. FELIKSAS KUDIRKA SU SAVO BENDRADARBLIAIS

Iš kairis į dešinę žiūrint, matome kun. dr. J. Vaitkevičių, misijonierių, dabar gyvenantį Romoje; viduryje sėdi a. a. gerb. kun. F. Kudirka, buvęs Marijonų Kongregacijos provincijolas Amerikoje, "Dr." bendrovės išdininkas, savo patarimais padėjęs dienraščiui išsilaikyti ir sustiprėti; kun. dr. K. Matulaitis. Stovi: kun. L. Draugelis, dabartinis "Draugo" menadžeris ir bendrovės sekretorius. Šalia jo stovi kun. V. Kulikauskas, naujokyno vedėjas.

A. † A.

Kun. F. Kudirkos sugrižimo sutiktuvės iš Vilano, Kapitulos Amerikon.

Po poilsio dienų
Sugrižo prie savųjų
Tikrąsai mūsų vadas.

Nekantriai laukdami,
Sutinkam šaukdami:
"Kaip einas ir kaip vedas?"

Pagrižes laimingai,
Būk sveikas, meilingai
Ištiesiam visi ranką.

Dirbk per ilgus metus,
Veikimas čion platus —
Ir darbo Tau užtenka.

Triusėk ir vadovauk,
Prie Dievo visus šauk —
Mes seksim savo vadą!

Tat, vėliavas aukštyn,
Visi pirmyn, pirmyn!
Garsinti tautos vardą.

U. G.

Kun. J. J. Jakaičio, M.I.C. kalba prie a. a. Tėvo Felikso Kudirkos kapo

(Kovo 30 d., 1932).

“Aš girdėjau balsą iš dangaus, kurs sakė: Rašyk: palaiminti mirusieji, kurie miršta Viešpatyje! Jau nuo dabar, sako Dvasia, jie turi išėtis nuo savo vargų; nes jų darbai juos seka.”

(Apreišk. XIV, 13).

Krikščionys:—

Apaštalas Jonas buvo Dievo palieptas užrašyti Dangaus apreikštąją tiesą, kad tie, kurie miršta Viešpatyje, yra palaiminti. Dievo išmintis nėra kaip žmogaus. Pasaulio žmogus ieško žemėje garbės, turtų, kūno smagurių, ilgo gyvenimo, o Dievo Sūnus, gyvendamas žemėje žmogaus prigimtyje, mokė ir savo pavyzdžiu rodė, kad tai nėra didelės svarbos dalykai. Pats Kristus atėjo į pasaulį kaippo vargšas; didesnis vargšas, negu bet kuris iš mūsų. Vargšu Jis ir mirė. Apie save Jis yra pasakęs: “Paukščiai turi lizdus, žvėrys turi urvus, o Žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti.” Savo sekėjus Jis mokė ieškoti ne žemės turtų, bet tų, kurių rūdys ir kandys nesunaikina. — Taip pat Kristus neieškojo sau garbės. Jis nebuvo puikus ir mokinius skatino mokytis iš Jo nužemintos širdies.

Visas Kristaus viešas gyvenimas — tai Dangiškojo Tėvo valios vykdymas ir nupuolusių gražinimas į Tiesą, kad ir nusikaltėliai suprastų apverktiną savo padėtį, darytų atgailą ir galėtų gyventi sielos ramybėje, o amžinybėje su pačiu Dievu. Kad nusikaltėlių skolas, kaltes panaikintų, jas atlygintų, — Jis pats, laisva valia, paima ant savęs visų nusidejusių

kaltes ir žiauriausiuose kankinimuose pats kenčia jų pelnytus bausmes, praliedamas savo visą kraują, už juos mirdamas. Tiksliai Kristus apie save yra pasakęs: “Nėra didesnio prietelio, kaip tas, kuris už tave gyvybę aukoja.”

Bet Atpirkėjas mokė nebijoti, net jei kas ir gyvybę atimtų už tiesą. Jo žodžiai — “Nebijokite tų, kurie užmuštų jūsų kūną ir daugiau neturi ką daryti” — rado milijonus pasekėjų-kankinių už tikybą. Joną Krikštytoją, kuriam už tiesos skelbimą galva nukirsta, Kristus viešai pažymėjo kaipo didžios, prakilnios dvasios žmogų, sakydamas — “Ko išėjote į tyrus pamatyti? Ar vėjo supamos nendrės?” nes Jonas nebuvo koks silpnadvasis; jo nusistatymai buvo taip tvirti, kad nė budelio kardas negalėjo jo palaužti: nukirto jam galvą, bet jo geležinės valios nenugalėjo.

Žmogaus žemiškojo gyvenimo ilgumas, ar trumpumas, nesudaro laimės. Žmogui yra natūralu mirti. Tam žmogus gimsta, kad mirtų. Be mirties nėra dangaus neišvysi. Tačiau mirtis nėra vienoda, kaip nevienodas yra žmonių gyvenimas. Dievas apreikškimė moko, kad “Palaiminti, kurie miršta Dievuje.” Šventieji mirties nebijojo. Pranciškus Asižietis mirtį vadina “gerąja sesele”. Kristaus mirtis už mus palengvina mums gyventi dėl Jo ir mirti už Jį. Nuo mirties nebuvo laisva nė Dievo Motina — švč. Panelė Marija. Mirė Kristaus ištikimieji apaštalai ir tai paskubinta mirtimi — nuo budelio rankos. Tačiau, kaip palaiminti yra kankiniai už Kristų ir visi Dievo šventieji, nes jie mirė Viešpatyje! Jie mirė dėl pasaulio vargų

ir kovų, kad gyventų amžinai su Amžinybe.

Nebijojo mirties nė mūsų taip nuoširdžiai liūdimas marijonų vienuolijos provincijolas, lietuvių tautos švietėjas — kėlėjas, Kristaus įsteigtosios Bažnyčios kunigas — a. a. Feliksas Kudirka. Jam pranešus, kad gydytojai jam beduodą tik tris dienas gyventi, jis ramiai atsakė, kad tuo jį nenugądinsią. Seselės slaugės stebėjosi, negalėdamos palaikyti jo kalbos apie ruošimąsi mirčiai, nes jų nežinota, kad jis visą savo gyvenimą tvarkė laimingam mirimui. O dar prieš einant į ligoninę, ypatingai rūpestingą pasiruošimą mirčiai atliko.

Ne vienaip žmonės gyvena žemėje. Vieni garsiai ir smarkiai, kaip iš krantų išsiliejusi sraunį upė visur sau kelią darydama: viener grovius ardydama, kitur derlingas dirvas užversdama smėliu, dar kitur nuversdama trobas ir naikindama jai pasipainiojusį turtą ir gyvybę.

Kiti gi žmonės, it koks visiems naudingas upelaitis, gaivindamas augalus ir gyvūnus, ramiai teka į jūras, savo tyliu čiuurlenimu garbindamas Sutvėrėją.

Tokiu ramiu, naudingu gyvenimu pasižymėjo švento atminimo marijonų provincijolas — tėvas Feliksas. Nuo jaunystės jis pasirinko gyventi ne sau, tik visuomenės labui. Kilęs iš garbingos, pasiturinčios Kudirkų šeimos, jis turėjo progos susikurti karjerą. Tačiau iš Mariampolės gimnazijos aštuntos klasės jis stoja dvasinėn seminarijon, pasirinkdamas Kristaus darbą žemėje — mokyti žmones! Jau tuomet jo atjausta Jėzaus noras — “Ar myli mane daugiau, negu kiti? — Ganyk mano aveles!...” Atsidavimas Dievui ir nuoširdus noras artimui gelbėti jame taip dega, kad jis nesitenkina tapęs kunigu, bet dar ieško progos pasiaukoti vienuolijoje. Nesant tais laikais vyrų vienuolijų Lietuvoje, savo prakilnioms aspiracijoms vykdyti, jis važiuoja į užsienį. Bet vos tik sužino, kad arki-

vyskupas Matulaitis atgaivina marijonų vienuoliją, jis stoja į pirmųjų marijonų būrį ir, štai, Amerikoje jam tenka pareigos visuomeniniai marijonų darbai plėsti, jiems vadovauti ir pačią dvasiškąją marijonų šeimynėlę auginti.

Eina jis taip pat prie tikslo ramiai, tyliai, kantriai, su meile. Neieško jis sąvės. Jis neieško savo bendradarbių išaukštinimo. Kad tiktai naudingas darbas būtų vykdomas! Sau ir vienuolijai jis pasirenka kitų apleistą darbo dirvą: vadovavimas toms parapijoms, kurios buvo sunkiose aplinkybėse; tikiškinio turinio laikraštuko spausdinimas, kurio niekas tuomet nesiėmė; perėmimas vienintelio katalikiško dienraščio “Draugo”, kuomet visi kiti jau buvo nuleidę rankas nuo jo: kūrimas bernaičių kolegijos, kuomet pasaulininkai, nei jokios kitos vienuolijos to darbo nesiėmė; prisidėjimas prie tokio nedėkingo labdarybės darbo, nes savos ligoninės ir prieglaudos kūrimo darbai imta likviduoti.

Tėvas provincijolas ne tik pats mokėjo dirbti, bet ir kitų darbams padėti. Jis buvo tvarkingas veikėjas, organizuotos katalikų akcijos šalininkas. Visą laiką jis remia Katalikų Federaciją, Vyčius, blaivininkų draugijas, gelbsti seselių vienuolijoms. Jis pagerbia visus dirbančius pozityvų prakilnų darbą, kad tik darbas būtų Dievo garbei ir žmonių naudai. Jis lygiai gražiai mokėjo pagerbti darbininkus pasaulininkus, kaip ir dvasininkus, nes kiekvienas Kristaus pėdomis einantis darbininkas yra tikras Kristaus pasekėjas ir vienas kito bendradarbis Kristaus vinyne.

Bet, štai, tėvas provincijolas užmerkė akis... Žemiškasis jo gyvenimas jau užbaigtas. Bet jo darbai argi išnyko? Gyvenimas tik keičiasi, bet jis nenyksta: darbas nustoja — kuomet reikia atsiimti atlyginimas; žiedas nukrinta — kuomet vaisius užsimėzga; žmogus apleidžia motinos įsčias — kuomet subręsta; kūdikis

numeta vystyklus — kuomet paauga; karstas pasiliuosuoja nuo lavono — pasibaičius kvapas, vaisiaus saldumas, lapo žalumas, kūno jėga, ugnies karštis, žmogaus mintis, bet nei kvapas, nei saldumas, nei žalumas, nei jėga, nei šiluma, nei mintis, — jie nenyksta Dievui, Kuris tą viską sutvėrė, regėjo, atėmė, paslėpė. Taip pat neišnyksta nei idėjos, mintys, atsidusėjimai, troškimai, kuomet jie atsiskiria. Neišnyko nė tėvelio provincijolo gerumas, tylumas, nusizėminimas, kantrumas, dievobaimingumas. Nors jo lavoną uždarėme į karstą ir žemėmis užpilsime, bet jo geri darbai eis su juo.

Šioje gi valandoje, visiems jam padėjusiems gyvenimo uždavinius vykdyti, visiems jam gelbėjusiems, ypač paskutinė-

se valandose, jau per mano (jo pamokslininko) lūpas tariama AČIŪ ir SUDIEV!...

Sudiev mielam broliui kunigui Vincentui ir visiems giminėms!

Sudiev gerbiamam vienuolijos viršiniukui — tėvui generolui!

Sudiev tėvams ir broliams Marijos vienuoliams ir jiems skirtiems uždaviniams!

Sudiev arkivyskupui! Sudiev bendradarbiams Kristaus darbe — broliams kunigams plačioje Amerikoje ir Lietuvoje!

Sudiev "Draugo," "Laivo" ir Kolegijos rėmėjams!

Sudiev visiems geriems žmonelėms, kurių tarpe teko dirbti čia, žemėje! Meilė Dievuje tejungia mus per amžius! Amen.

* * *

"DVASINIAI BUKIETAI"

A. a. Tėvui Kudirkai ant karsto dvasinius buketus sudėjo:

- 1) Labdarių 3-čia kuopa, Cicero, III.
- 2) Kolegijos Rėmėjų 19 skyrius.
- 3) Ieva Lecaitė.
- 4) Marijonų Kolegijos Rėmėjų 19 skyrius.
- 5) Šv. Antano Labdarių 7 kuopa.
- 6) Aušros Vartų parapijos komitetas.
- 7) Moterų Sąjungos 55-ta kuopa.
- 8) Filomena Smilgienė.
- 9) Akaveckų šeimyna.
- 10) Šv. Kazimiero Seserys.
- 11) Aušros Vartų Moterų ir Merginų draugija.
- 12) A. V. Šv. Pranciškaus Tretininkų draugija.
- 13) Gasparkų šeimyna.
- 14) Aušros Vartų mokyklos mokiniai.
- 15) K. R. Stulgaitis.
- 16) Marijonų Kolegijos Rėmėjų 2 skyrius.
- 17) Šv. Mykolo parapijonys.
- 18) Aušros Vartų parapijonys.
- 19) Pranas ir Uršulė Gudai \$5.00 vėlionies vardu įsteigta bursla.
- 20) Šv. Kryžiaus ligoninė.

- 21) Šv. Antano Labd. 1 kuopa.
- 22) Brigita Kasparaitė.
- 23) Jasnauskų šeimyna.
- 24) Giedraičių šeimyna.
- 25) Šv. Antano Labd. 5 kuopa.
- 26) Šimkų šeimyna.
- 27) Peldžių šeimyna.
- 28) A. Švilpauskienė.
- 29) O. Pocaitytė.
- 30) A. Grybas.
- 31) O. Dačioliienė.
- 32) A. Mažeikaitė.
- 33) A. V. Altoriaus Puoš. dr-ja.
- 34) J. Naujalis.
- 35) V. Katauskienė.
- 36) J. Belneskienė.
- 37) Šv. Antano Labd. centras.
- 38) Dapkų šeimyna.
- 39) A. Kalasinskaitė.
- 30) Jonas Smilgius.
- 31) J. O. Seleckai.
- 32) Maldos Apaštalytės Aušros Vartų Brolija.
- 33) Lubartų šeimyna.

A. a. Kun. Feliksas Kudirka, M. I. C.

Didįjį Ketvirtadienį mirė kun. Feliksas Kudirka, Tėvų Marijonų provincijolas Amerikoje. Jo skaisti asmenybė spindėjo pačioje mūsų išeivijos viršūnėje. Todėl jo mirtis yra mums didelis nuostolis.

Kun. Feliksas Kudirka gimė liepos mėn. 27 d. 1870 m. Nemirų kaime, Griškabūdžio parapijoje, dabartiniame Šakių apskrityje — Zanavykuose. Būdamas aštuntoje Marijampolės gimnazijos klasėje, patiriamas Vilkaviškio Vyskupo Olekos, įstojo į Seinų dvasinę kunigų seminariją. Pastoracijos darbą dirbo Naumiestyje, būdamas visus metus diakonu. Išventintas būdamas kunigu 1894 metais. Vikaro pareigas ėjo vienerius metus Mozūruose ir paskui Lietuvoje — Liubave ir Balbieriškyje. Dvasinė vyriausybė paskyrė jį organizuoti naują parapiją Paluobiuose. Skiriamas klebonu, padėjo Seinų vyskupi jos vadovybei už aukštą klebono garbę ir įstojo į Tėvų Marijonų vienuoliją 1911 m.

Eidamas vikaro pareigas, turėjo geros progos pasidarbuoti mūsų tautos atgimimo laikais. Lietuviams atgavus spaudą, prasidėjo platus kultūrinis darbas, kuris Suvalkijoje susibūrė spaudos srityje prie „Šaltinio,” švietimo — „Žiburio,” ir ūkio srityje — prie „Žagrės”. Šiose visose srityse kun. F. Kudirka stovėjo pirmoje eilėje. Jo asmenybė ypatingu būdu visiems krito į akis: jis dalyvauja visuose organizacijų susirinkimuose, beveik niekad nieko nekalba ir visuomet pirmutinis ant stalo kloja stambiausias sumas pinigų kultūros darbui pirmyn vartoti.

Paprastai žmogus, įsivėlęs į pareigų ir darbų sukurį, neturi laiko savim rūpintis: trūksta laiko ir jėgų savo žiniomis pagilinti, dvasiškai stiprėti. Kun. F. Kudirka šiuo atveju neapsileido. Keletą metų ėjęs dvasios vado pareigas, pasitraukia vieneriems metams iš darbo ir vyks-

ta į Romą. Čia lanko universitetą, susipažįsta su visomis Romos grožybėmis ir galybėmis: galerijomis, archyvais, administracijos organais. Vėliau gyvena porą metų Friburge, Šveicarijoje. Čia lankė universitetą, garsųjį knygyną; pagilino savo dvasines praktikas. Todėl nenuostabu, kad kun. F. Kudirka buvo vispusiškai apsišvietęs ir giliai išsilavinęs žmogus.

Jis labai gerai mokėjo klasines kalbas: lotynų ir graikų. Tik arčiau jį pažįstantieji galėjo tai žinoti, nes paprastai jis tuo nesigyrė ir savo mokslo nerodė. Man teko skaityti jo eilėraščius, lotyniškai rašytus: gražiausias Virgilijaus sekėjas. Žinoma, jis savo rašytų eilėraščių nerinko ir, greičiausiai, jie išsimėtė. Kun. F. Kudirka daugiausia mėgo matematiką. Laisvomis valandomis užsiiminėjo įvairių problemų sprendimu. Kadangi jam teko paskutinius savo amžiaus metus eiti mokytojo pareigas, tai jis visuomet pasirinkdavo šias mokslo sritis: graikų kalbą ir matematiką.

Kun. Kudirka įkūrė ir keletą metų redagavo „Tikyba ir Dorą.” Aišku, kad jis turėjo parašyti daug straipsnių tikybos ir visuomenės srityse, tik deja, niekas nesirūpino tų jo raštų surinkti. Būtų gera, kad velionio gerbėjai visus jo raštus surinktų ir atskira knyga išleistų.

Lietuvoje kun. F. Kudirka buvo žinomas kaip ramus provincijos darbuotojas. Kur jam teko darbuotis, pirmutiniu jo rūpesčiu buvo įvesti blaivybę. Tas darbas jam sekėsi. Žinoma, teko susilaukti ir nepalankumo net iš tokių asmenų, kuriems toji blaivybė turėjo daugiausia rūpėti. Šalia bažnytinio darbo, jis dirbo ir parapijoje: įsteigė keletą arbatinių, vartotojų draugijų su nuosavomis krautuvėmis ir t.t. Kas prisimins 1905 metais užsidedusią lietuvių dvasią ir tuos sekančių metų darbus, tas turės geriausią pro-

vincijos darbuotojo vaizdą, kurio kun. F. Kudirka buvo pats ryškiausias tipas.

Tokios kilnios dvasios žmogus negalėjo tenkintis siaura darbuotės dirva. Jį traukė platusis pasaulis, platūs užsimojimai. Tą savo troškimą jis atrado naujai Arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus atgaivintoje vienuolijoje — Tėvų Marijonų ordine. Atlikęs vienuolio gyvenimo paruošiamąsias pratybas, savo dvasinės vyriausybės buvo pasiūstas į tolimąją Chicago. Čia jį ir jo draugą kun. Kazaką palydėjo pats vienuolijos generolas, tuomet kun. prof. J. Matulevičius.

Atvykę į Chicago Tėvai Marijonai gavo kelis pasiūlymus. Vietinis Arkivyskupas J. Quigley, D. D., pareiškė jiems daug palankumo, siūlydamas šv. Jurgio parapiją, kuri yra viena iš didžiausių Chicagoj. Kun. Kudirka labai gerai suprato, kad tokia didžiulė parapija reikalauja daug darbininkų ir tokiu būdu tiesioginis vienuolijos darbas — misijos, spauda, švietimas — visiškai bus paneigtas. Todėl jis pasirinko pačią mažiausiąją lietuvių parapiją, šv. Mykolo (North Side).

Pačioje pradžioje jam teko rūpintis ne vien savo vienuolijos pirmaisiais žingsniais Amerikoje, bet taipgi krito ant jo pečių ir šv. Kazimiero Seserų vienuolija. Vadovauti ir rūpintis jaunosios besiplečiančios vienuolijos dvasia yra labai sunkus darbas, kuris reikalauja daug kantrybės, pasiaukojimo ir ištvermės. Kun. F. Kudirkai šių ypatybių netrūko. Štai kodėl jis rado laiko rūpintis šv. Mykolo parapija, redaguoti "Tikyba ir Dorą," darbuotis prie "Draugas," eiti šv. Kazimiero Seserų nuolatinio ir visų jų misijų ekstraordinarinio nuodėmklausio pareigas, rasdavo net progos ir laiko duoti įvairiose parapijose misijas. Atsitikdavo, kad jis didžioje parapijose laikydavo misijas po keletą savaičių, pavyzdžiui Waterbury, Conn. laikė misijas visą mėnesį. Paskutinį kartą davė misijas 1925 metais

Niagara Falls, N. Y.

Amerikoje kun. F. Kudirkos vardas yra glaudžiai susijęs su trimis darbuotės sritimis, kurių daviniai yra jo tiesioginio sumanumo ir direktyvų pasėkos: spaudoje — "Draugas," labdarybėje — šv. Kryžiaus ligoninė, ir švietime — Bernaičių Kolegija. Kadangi jis čia buvo atidavęs visą savo širdį ir pareiškęs gyvenimo siekimą, tai bus mums pravartu su tais reiškiniais arčiau susipažinti.

Katalikų spauda nebuvo stipri. Jos būtis dar labiau pablogėjo, kai mirė gabus "Draugo" redaktorius a. a. kun. A. Kaupas. Ne geriau stovėjo ir "Draugo" finansai. Visos jėgos buvo išbandytos ir galutinai grėsė "Draugui" pražūtis. Tuomet bendrovės šerinininkai skolose paškendusį "Draugą" pasiūlė Tėvams Marijonams. Žingsnis buvo labai rizikingas: sudėti į laikraščio leidimą tiek dvasios jėgų ir pinigų, nei vieno nei kito pakankamai neturint, buvo labai drąsus užsimojimas. Kun. F. Kudirka tų kliūčių nepabūgo: jis rado žmonių ir pinigų tam dideliui darbui su dideliu pasisekimu varyti toliau ir išvesti dienraštį į šviesią ir laimingą ateitį.

Kun. A. Staniukynas daug rūpinosi labdarybės Sąjunga. Jam pasisekė nebrangiai nupirkti didelis plotas žemės, kuris, laikui bėgant, žymiai pabrango ir tuo pačiu Sąjungą praturtino. Tas davė progos sukurti naują centrą. Iš pradžių buvo manyta įkurti našlaičiams ir seneliams prieglaudą. Vietinis vyskupijos ganytojas Jo Eminencija Jurgis Kardinolas Mundelein pakreipė mintį, kad būtų įkurta žymiai naudingesnė įstaiga — ligoninė.

Ne visi dvasios vadai manė, kad toks dalykas yra galimas. Kai kurie todėl padavė sumanymą esamuosius pinigus padalinti dviem įstaigoms — Seserų Kazimieriečių ir Pranciškonių vienuolijoms. Vis dėlto pinigai ne šioms įstaigoms buvo rinkti. Kun. F. Kudirka perdavė visa

Jo Eminencijai Kardinolui, kuris suteikė reikalingą paskolą ir su jo pagalba projektas pasidarė įmanomas. Ligoninė buvo pastatyta. Šiandie visi džiaugiamės šv. Kryžiaus ligonine.

Švietimas per šiuos paskutinius dvidešimt metų padarė didžiausią pažangą. Pradžios mokyklų klausimas buvo teigiamai išspręstas ir sėkmingai plėtojasi, kasdien užimdamas vis naujas pozicijas. Tetrūko aukštesnės mokyklos bernaičiams. Apie ją daug kas svajojo, bet mažai kas tesirūpino. Kun. Kudirka pradėjo just, kad ir šioje srityje esama galimybių. Kada į Tėvų Marijonų vienuoliją įstojo kun. J. Navickas, jam buvo pavesta šiuo reikalu rūpintis.

Kaip kiekvieno žymesnio darbo pradžia būna sunki, taip ir bernaičių kolegijos kūrimas turėjo savo sunkių valandų. Dalis visuomenės vadų žiūrėjo į naują įstaigą abejingai: čia Amerika, kam toji lietuviškoji kolegija reikalinga? Pačioje vienuolijoje atsirado priešingos minties žmonių. Hinsdale įsigytoji posesija ir pastatytasis namas buvo skirtas naujokynui, ne kitiems tikslams. Jų nuomone: čia vienuolynas, ne kolegija; mes turime rūpintis ne kolegija, bet savo vienuolynu.

Kun. F. Kudirka nebuvo tos nuomonės šalininkas. Jei neturėsime kolegijos, neilgai gyvuos ir mūsų vienuolynas; seniesiems negalint pradėti darbų pirmyn varyti, visa nueis veltui, jei nebus jaunosios kartos, kuri pradėtųjį darbą toliau tęstų. Šią mintį smarkiai parėmė Arkivyskupas Jurgis Matulevičius ir Vyskupas Pranciškus Būčys ir tas galutinai sustiprino kun. F. Kudirkos ir kun. J. Navicko poziciją. Kolegijos klausimas buvo išspręstas. Šiandie kolegijos gyvenime jau turime gražių davinų, kurie ateityje didės ir plės.

Augant mokinių skaičiui, kilo reikalas turėti naujų patalpų — naujus kolegijos rūmus. Kun. J. J. Jakaičio rūpesčiu

buvo surasta tinkama vieta, bet pasireikė daug kliūčių. Reikėjo diplomatišku būdu visas kliūtis apeiti. Niekas kitas, tik tai kun. Kudirka tegalėjo kliūtis pašalinti ir ypatingai taip politiką pavesti, kad patys žymiausi kolegijos priešininkai nesipriešino naujų rūmų pirkimui. Tai buvo didžiausias ir paskutinis kun. F. Kudirkos laimėjimas. Per šiuos dvejus paskutinius metus jis ir tegyveno šia viena mintimi — kad tiktai būtų įsigyta nauja kolegija Rytuose. Paskui jau darbų eiga savaime aiški.

Viešpaties Dievo Apvaizda yra skyrusi kiekvienam žmogui tam tikrą darbą atlikti. Kuomet jis sau skirtą darbą atlieka, jo buvimas pasaulyje nereikalingas, nors žmonių akimis jis būtų dar labai reikalingas žmogus. Taip, pavyzdžiui, Arkivyskupas Jurgis Matulevičius atliko jam Dievo Apvaizdos skirtus darbus, privedė savo darbuotę iki tikslo. Technikinius dalykus atlieka jau kiti žmonės. Taip lygiai ir kun. F. Kudirka savo sumanumu ir darbuote palaikė ir daugelį naujų gražių mūsų kultūros židinių sukūrė.

Prisimindami skaisčią jo asmenybę, galime ją apibūdinti šiais žodžiais: kun. Feliksas Kudirka — tai įsikūnijusi kantrybės dorybė žmogaus asmenyje, tai kiekvienos prakilnios idėjos ir sumanymo rėmėjas ir jos įkūnytojas. Nežinau nė vienos kilnios idėjos, kuriam nebūtų kun. F. Kudirka pritaręs ir paraginęs ją vykdyti. Viena težinau, kad jam mirus daug gražių idėjų niekad nevirs realybe.

Tepasilieka jo skaisiti ir didinga asmenybė Kristaus vynyno darbuotojo mums gyvu pavyzdžiu, žadinančiu mus eiti panašiais kantrybės, pasiaukojimo ir gailėstingumo keliais.

J. N.

Už sielą a. a. TĖVO FELIKSO KUDIRKOS keturnedėlio (trisdešimtosios po mirties dienos šv. Mišios su ekzekvijomis bus Marian Hills Vienuolyno koplyčioje balandžio 23 d. ir Chicagos Marijonų Vienuolynė balandžio 29 d. 1932 m.

A. a. Kun. Feliksas Kudirka, M.I.C.

Pereitais 1931 m. suėjo 20 metų, kai tylus ir nenuilstamas visuomenės darbuotojas ir darbštus kunigas, nepalaužiamos dvasios vyras, Amerikos Marijonų Provincijolas kūrėjas — didž. gerbiamas kun. Konstantinas Feliksas Kudirka 1911 m. įstojo į atnaujintą Marijonų vienuoliją.

Jisai per 20 metų, kaipo kuklus, nužemintas vienuolis-misijonierius vadavo daugybei žmonių ir save mažiau nusipelnusiais pagelbininkais taip užslėpė, kad katalikiškoji visuomenė iš veido jį mažai pažino, bet daugiau kiek jį nujautė iš jo nuveiktų darbų. Dabar gi jam šiemet kovo 24 d. šios žemės vargų gyvenimą užbaigus, lai būna man leista Amerikos lietuviams parodyti nuolankų jį vadą, vyrą pilnai pasišventusį Kristaus Bažnyčiai ir ateivijos naudai patvariai dirbusį per 19 m. Chicagoje.

Suprantu, mano pastabėlės sudarys vien kelis jo gyvenimo bruožus, nepajėgsiu pilnai aptarti kilnios Kun. F. Kudirkos asmenybės, bet kai kiti tyli, imuosi pats rašyti. Kiti, pamatę šio darbo pradžia, tikiuosi, surašys savo pergyvenimus ir pastabas, sudarydami kartu kun. F. Kudirkos asmens aprašymo pilnumą.

1913 m.

Kun. F. Kudirka atvyko Amerikon 1913 m. kartu su kun. Jul. Kazaku, dartinu Marijonų Gimnazijos Marijampolėje inspektorium, ir Tėvu Generolu, a. a. arkiv. Jurgiu Matulevičium. Tėvas Generolas ilgai nedelsė Amerikoje: grįžo į Šveicariją, į Friburg, kur buvo tada Generalinis Marijonų namas su naujokynu.

Kiek iš kalbos man teko patirti, gerb. kun. F. Kudirka Chicagoje apsistojo pas a. a. kun. A. Staniukyną.

Su kun. A. Staniukynu buvo artimi pažįstami, nes jiedu ir dar kai kurie kiti kunigai džiaugėsi realizavę pirmą lietuvaicijų Šv. Kazimiero Seserų Vienuoliją. Tuomet Šv. Kazimiero Seserų Vienuolija buvo jaunutė, į Chicagoją neperseimai persikraučius.

Vėliau kun. A. Staniukynui mirus, jis buvo Seserų Misijų nuodėmklausis ir kapelionas.

Beviešint pas kun. A. Staniukyną, apie naujų kunigų atvykimą sužinojo J. E. arkiv. J. Quigley. Tuo metu Šv. Mykolo parapijoj buvo gyva suirutė. Žmonės skirstėsi kas sau, socialistų laikraščiai neatlaidžiai kurstė prieš kunigą, prieš Bažnyčią. J. E. arkivyskupas J. Quigley pasišaukė pas save kun. F. Kudirką ir prašė apsiūmti sutvarkyti lietuvių Šv. Mykolo parapijos dvasinius ir medžiaginius reikalus. Tikrai, laukė didelis darbas; bet kun. F. Kudirka darbo nebijojo, apsiėmė ir netrukus ėmė klebonauti.

Sužiūrėjęs parapijos skolas, sužinojęs nepasitenkinimo priežastis, pasirūpino visa atitaisyti. Tada buvo labai madoj parapijos visuotinos sueigos — mitingai. Jie prasidėdavo tuoj po Sumos, arba 2 val. ir tęsdavosi 4—5 valandas. Kadangi tomis sueigomis dažnai naudodavosi parapijos kiršintojai ir įvairūs nenuožamos ir dar nekartą “ant drąsos” nemažai ėmę, klebonui būdavo tikra kankynė su tokiais mitingais. Buvusis klebonas vengė tų mitingų, užtat buvo daug kas juo nepatenkintas.

Atvyko naujas klebonas kun. F. Kudirka. Daro visuotinę parapijos sueigą. Iš karto paaiškėjo labai daug dalykų. Bet parapijonai neatleidžia, būtinai užsispyrė nutart, kad visos parapijos sueigos būtų kas mėnuo. Visi žiūri į nau-

jąjį kleboną, ką jis pasakys.

— Bijau, — sako jis: bijau... — Ir nu-tilo.

— Ko klebonas bijai, — klausia dra-sesnieji.

— Bijau, kad jūs neišlaikysit nutari-mo. —

— Kaip tai? —

— Aš kas mėnuo būsiu susirinkime, bet jūs vargu ateisit. —

Ir tikrai taip įvyko. Keletą suėjimų pasikankino su visos parapijos mitin-gais; bet pirmykščiai mitingų mėnesinių šalininkai prisikamavę, patys davę suma-nymą daugiau nėsirinkt kas mėnuo, — gana būsią 2—3 kartus į metus.

Pirmasis Naujokynas.

Šv. Mykolo par. klebonijoje susikūrė pirmasis Amerikos Marijonų Vienuoli-jos naujokynas. Atsirado kilnios sielos jaunikaičių, panorėjusių savo jėgas, ga-bumus ir laiką pašvesti Dievui. Tokių ieškojo gerb. kun. F. Kudirka. Koks bu-vo jų ten gyvenimas iš to galima su-prasti, kad vieno aukšto nedidelėj klebo-nijoje gyveno ar ne vineulika vienuolių — brolių.

“Tikyba ir Dora”

Prieš pat Šv. Mykolo bažnyčią buvo susukę socialistai savo gūštą, iš kur pla-tino purviną “Šakę”, pilną priešdolinių ir tikybinių užmetimų. Kad būtų galima pamokyti tikėjimo ir doros savuosius, kad atsakius į priešų daromus priekaiš-tus, kun. F. Kudirka pradėjo leist mė-nesinį paveiksluotą laikraštį: “Tikyba ir Dora.” Jam vadovavo kun. F. Kudir-ka, kol nebuvo pavesta Marijonams re-daguoti dienraštis “Draugas”. Iš karto prie “Draugo” pasirodė “Tikybos ir Doros” įpėdinis: “Laivas”, paskui-gi jis padidėjo ir ėmė atskirai eit kas sa-vaitė.

bet Bendrovė pajuto, kad turi pridėti prie kiekvieno savo skaitytojo ir juo ma-

Spaudos Draugija

Kun. F. Kudirka aiškiai suprato, kad knyga ir laikraštis, — tai galinga prie-monė platinti tikėjimą žmonėse. Tuo tik-slu panaudojo Šv. Povilo vardo lietuvių Spaudos Draugiją. Tai draugijai gau-na kun. F. Kudirka Jo Eksc. arkiv. J. Quigley patvirtinimą ir kartu paskati-nantį laišką dvasionims ir visiems lietu-viams rašytis šios kilnios draugijos na-riais. Draugijos pagrinde buvo mokestis, už kurią nariai gaudavo dvigubai tiek knygų ir malda už tikėjimo plitimą. Pat-sai kun. Kudirka šiai draugijai nevado-vaudavo, pavesdavo kitiems, gi sau pa-silaikydavo keblią kasininko būklę ir pa-reigas. Spaudos Draugija padarė daug gero, išplatino daug knygų, tik po karo, konkuruot nenorint su Lietuvos Šv. Ka-zimiero draugija, Spaudos Draugijos veikimas buvo kiek apsilpęs. Paskuti-niais keliais metais, skatinant Valdybą į darbą, pasisekė kun. F. Kudirkai įkur-tąją draugiją atgaivinti, nors kiek kito-kioj formoj.

“Draugas”

Dienraštis “Draugas” yra leidžiamas: “Draugas” Publishing Company, inkor-poruotos bendrovės. Toji bendrovė pa-remta šėrais. Pirmiau šėro vertė buvo \$25.00, gi vėliau pakeista jų vertė \$10.00.

Kun. F. Kudirka džiaugėsi “Draugo” darbais, pats turėjo pirkęs daug jo šė-rų ir nuolat rėmė aukomis. Jisai su-prato, kad be dienraščio nėra įmanomas platesnis lietuvių katalikų veikimas A-merikoje.

Bet atėjo bendrovei sunkūs laikai. Pa-daryta pora žymių ekonominių klaidų, pav. dienraštis kontesto metu buvo duo-damas metams už \$3.00, o pati gi bend-rovė iš jų 25% mokėjo agentams ir apie \$3.10 paštui už laikraščių pristatymą į namus.

Tiesa, tasai kontestas neva pavyko,

žiau skaitytojų būtų, juo mažesni nuostoliai.

Į tą tarpą, karui įsisiūbavus, smarkiai pabrango popiera. Bendrovės Direktorai suskaitė savo turtą, sužiūrėjo skolas ir pasirodė, jog turtas toli nepadengia skolų, o apie šėrus — nēr ką nei kalbėt: jie tuomet jau buvo be vertės. Daug šėrų buvo pirkę katalikiškos draugijos ir šiaip pamaldūs asmenys. Pasidarė stačiai kritinga būklė. Skolų daug, net popieros bargan nieks neduoda, gi pinigų nēr, laikraštis neapsimoka, kas savaitė duoda šimtus dol. nuostolių; paskelbti gi bankrotą — moraliai negalima be didelių katalikų dvasiai nuostolių. Toje be išeities būklėje Bendrovės Direktorai prašo gerb. kun. F. Kudirkos ir kitų Marijonų paimti vadovaut "Draugo" bendrovei, nes. patys bėdos neiška.

Marijonų tarpe ėjo pasitarimai. Imti — bus be galo sunki našta, neimti — pasunkės darbas lietuvių tarpe. Tuo tarpu kai kurie Bendrovės nariai atsilankė Chicagos arkivyskupijos Kūrijoj, išdėstė "Draugo" būklę ir kad yra pavojaus žūti arkivyskupijos paskolai mašinoms pirkti \$10,000 kartu su nesumokėtais už kelis metus nuošimčiais. Delegacija reiškė vilties, jei Marijonai paimtų Bendrovei vadovaut, gal jie ir tik jie vieni išgelbėtų visus nuo gėdos ir nuostolių.

Neilgai trukus, kun. F. Kudirka gauti iš Kūrijos pakvietimą pasikalbėt "Draugo" perėmimo reikalais. Parvykęs papasakojo kitiems marijonams, kad arkivyskupas norėtų, kad lietuvių spaudai toliau vadovautų Marijonai. Nors ir savųjų tarpe nerado entuziastų, bet kun. F. Kudirka pritariant kongregacijos nariams apsiėmė tartis su "Draugo" Bvės vadovybe ir jei bus galima susitarti dėl šėrų, kurie tuomet neturėjo vertės, imtis naujo sunkaus spaudos gelbėjimo darbo

Patys b-vės Direktorai ir beveik visi Amerikoj esantieji šėrininkai — kunigai atidavė Marijonams šėrus, sau po vieną kitą balsą pasilikdami, pažadėjo pradžiai sudėti aukų, kad apmokėjus bėgamasias skolas ir nereikalaut pirmiau skolintų b-vei pinigų, kol "Draugo" b-vė nebus išgelbėta.

Marijonai apėmė tvarkyt "Draugą." Administratorium paskirtas kun. V. Kulikauskas, redaktorium paskirtas vyskupas P. Būčys, gi kun. F. Kudirka, Amerikos Marijonų Vyresnysis, imasi būt kasininku

Marijonai dirbo prie "Draugo" dažnai negaudami algos, savo sutaupytais pinigais ir žmonių duotomis aukomis apmokėdavo spaustuvės darbininkus. Vyskupijai apmokėta skola su nuoš. Dienraštis ėjo. Visi džiaugėsi, bet niekas nežinojo beveik, kad per trejeta metų Marijonai turėjo įdėti į "Draugą" per 24,000 dol.

Kuomet Aušros Vartuose 1929 m. kun. Feliksui Kudirkai paskutiniu kartu grįžus iš Europos buvo surengta spalio 6 d. kunigystės 35 metų paminėjimui vakarienė, tai patsai J. M. pralotas M. L. Krušas sveikindamas jubiletą pasakė: "Kun. Feliksas prisūmdamas "Draugo" Bendrovės finansus tvarkyti išgelbėjo mane nuo mirties, taip tai "Draugo" Bendrovės finansų našta buvo man be galo sunki ir varginanti." Tik kun. F. Kudirkos sumanumo ir energijos dėka "Draugas" šiemet švenčia 15 gyvavimo metų sukaktį.

Aušros Vartų parapija

Dailiai besidarbuojant kun. F. Kudirkai Šv. Mykolo parapijoje, Aušros Vartų parapijoje kilo dideli nesusipratimai. Pasimainė kunigai, bet parapija nerimo. Kai kurios pašalpinės draugijos, tikėjimo priešų pakurstytos, nutarė baust savo narius po \$5.00 už lankymąsi sekma-

dieniais į savo par. bažnyčią. Aiškiai ėjo revoliucija. Ji nuostolius darė patiems žmonėms. Naujasis klebonas kun. Pr. Serafinas, nusikamavęs sunkiais darbais, bet turėdamas kilnų norą Dievui tarnauti, pasiryžo stot į Marijonus ir tuomet dabartinis kardinolas Jo Em. J. Mundelein paskyrė klebonu į Aušros Vartų par. gerb. kun. F. Kudirką, gi Šv. Mykolo sutvarkytą parapiją pavedė savo vyskupijos kunigui vadovauti.

Kun. F. Kudirkos nuoširdumas, uolumas ir žmonių reikalų supratimas išlygino pasidariusias spragas klebono ir parapijonų tarpe. Greitu laiku jisai tapo mylimu ir gerbiamu Aušros Vartų klebonu. Kadangi šios pareigos reikalai jam užėmė beveik visą laiką ir jisai jau negalėjo pilnai rūpintis vienas augančia Marijonų Vienuolija, tai nuo 1923 iki 1926 metų jis pasiliko tik paprastu vienuoliu ir klebonu.

Šale Aušros Vartų par. bažnyčios nupirko kun. F. Kudirka Vienuolijai trijų gyvenimų namą, į kurį vėliau buvo perkelta "Draugo" b-vės spaustuvė, redakcija, knygynas. Į čia taip gi atsikėlė Marijonų Naujokynas. Erdvesnės patalpos ir žmogiškesnės gyvenimo sąlygos padėjo rast daugiau kandidatų į Marijonus. Jie pradėjo netilpt vienos namus. Pasidarė taip gi, kad mieste turėt naujokyną nepatogu. Kun. F. Kudirka suieško patogią farmą, 18 mylių nuo Chicagos ir tą perka skolintais iš banko pinigais. Farmoje statomi dideli namai ir 1924 m. perkeliamas Naujokynas.

Labdarių Sąjunga

Chicagoj ir apylinkėj daug metų gyvuoja Šv. Antano globoj esanti Lietuvių Labdarybės Sąjunga. Kiekvienoj parapijoje yra Labdarių skyrius; skyrių atstovai sudaro Labdarybės Centrą, gi trims metams rinkti 12 Direktorių sudaro jos Vadovybę.

Kun. F. Kudirka įdėjo daug širdies, laiko ir pinigų į šį labdarybės darbą. Beveik visą laiką jis buvo Labdarybės Sąjungos kasininkas. Labdariai buvo nusitarę rūpintis našlaičiais ir seneliais, globoti ligonius ir vargšus, nešti įvairią paramą nelaimingiems. Bet vyskupijos Kūrijai patariant, įsteigta pirmiausia Lietuvių Ligoninė, dabar gi senelių ir našlaičių prieglaudoms nupirka farma.

Kolegijos Remėjas

Persikėlus Naujokynui iš Chicagos į Marian Hills, 1924 m., pradėjo rasti daug jaunų kandidatų į kilnų vienuolių luomą. Be numatyto Vienuolijos įstatais naujokų mokslo, teko programa praplėsti, ypač 1925 ir 1926 metais. Buvo jaučiama, kad prie Naujokyno teks atidaryti Kolegija. Kolegijos mintį smarkiai rėmė gerb. kun. F. Kudirka.

Tuo laiku Liet. Kat. Federacija savo metiniame Seime buvo nutarusi kreiptis į Marijonus Chicagoje ir prašyti jų imtis įkurti Amerikos lietuviams bernaičiams pirmąją Kolegiją. Į tąjį nutarimą pasiūlė kun. F. Kudirka labai palankiai, bet įpratęs pats vienas be pasitarimo neveikti, Marijonų Tarybos posėdyje paremia Federacijos norus, pasiūlo sudaryti Kolegijos Fondą atskirai nuo Marijonų turto ir padėt auginti tą Fondą. Tuojuo sudaryti Kolegijos Remėjų įstatai, kuriuos daug pagerino kun. F. Kudirka, susisiektas su a. a. arkiv. J. Matulevičium ir gauta jo pritartis. Kun. F. Kudirka apsiėmė globoti Kolegijos Fondą, liko jo kasininku, pirmininko vietą užleisdamas daug jaunesniems. Jo pastangų dėka dailiai vystėsi Kolegijos Fondas. Iš karto 1926 m. atidaryta Marijonų Kolegija prie Naujokyno, gi praėjusiais metais (1931) gegužės 19 d. pirktas daili vieta su rūmais Thompson, Conn. ir 8 rugsėjo įkurta patogi ir erdvi Lietuvių Kolegija, pa-

vesta Švč. Marijos garbei: Švč. Marijos Kolegija. Prie šio didelio darbo, aišku, prisidėjo ir daugiau Marijonų, bet kun. F. Kudirka visa kam vadovavo, pastatydamas Kolegijos klausimą prideramųjų aukštumoj. Jei ne kun. F. Kudirkos ištvėrmė, sumanymas ir darbas — Amerikos lietuviai dar neturėtų bernaičių Kolegijos. Jis yra tikras Kolegijos kūrėjas.

Misijonierius

Bemisijonieriaudamas kun. F. Kudirka atsilankė daugelyje parapijų. Malonus skardus balsas, įtikinantieji pamokslai davė gerų vaisių. Apie savo kelionės mažai pasakodavosi, it slėpdamas nuveiktus darbus, kad kiti nepradėtų jo girti. Taip, nes jis vienuolis ir neieško pagyrų. Visa daro didesnei Dievo garbei ir žmonių naudai, pats save skaitydamas vien Apveizdos įrankiu gerą daryt artimui.

Tas pat misijonieriaavimo dvasios vedamas, kiek galėdamas pagelbėdavo vyskupams kai kurių lietuvių parapijų apirdavo, ar netikėtai nustodavo kunigo.

Jisai pasiuntė marijoną kunigą, dabartinį vyskupą P. Būčį, kuriam laikui į Sheboygan, Wis., paskui į Waukegan, Ill. Kai J. E. arkiv. Messmer'is paprašė jo apimti Kenosą, neatsisakė pagelbėti ir žmonės džiaugiasi vienuolių darbais. Iš Montrealio vyko kunigas Lietuvos, vietos kunigo nebuvo. Kun. F. Kudirka sutiko metams paskolinti kunigą. Visai buvo pajręs Rockfordas. Lietuvių parapija ėjo prie bankroto. J. E. vysk. E. Hobanas prašo kun. F. Kudirkos gelbėti Rockfordą. Jis pasiunčia ten kun. V. Kulikauską ir tas sutvarko parapiją, pastato naują bažnyčią, mokyklą, iš buvusios bažnytėlės padaro par. svetainę, — žodžiu Rockfordas atgijo kun. F. Kudirkos dėka.

Tos pačios minties vedinas jis sutiko atsisakyti nuo savo sekretoriaus ir pa-

siųst jį į Londoną, Angliją, kur lietuvių parapija, susirgus kun. Kaz. Jurgiui Matulaičiui paralyžiumi, neteko pastovaus kunigo.

Visur galime pastebėti kun. F. Kudirkos kilnią širdį ir Dievo didelę meilę. Kur Dievo garbė, žmonių sielų išganymas reikalauja aukos, ten kun. F. Kudirka nedvejodamas eina, palaimą nešdamas.

Ligonis

Kun. F. Kudirka nebuvo stiprios sveikatos žmogus. 1925 metais New Yorke vaduodamas kun. Šeštoką turėjo sunkų apalpimo antpuolį. 1927 m. jis buvo smarkiai susirgęs nervais, net kurį laiką negalėjo laikyti šv. Mišnių, galva svaiogo. Nuvažiavo į Rachesterį, Minn. Ten gydytojais ištyrė sveikatą, surado ligas, nustatė gydymąsi. Beveik metus laiko atsiliepdavo jam toji nervų liga. Reikalų daugybės nuolat slėgė jo pečius. Jis susilaukė, kad jo pradėtieji Marijonai Amerikoje sudarė atskirą Vienuolijoj Provinciją. Pirmuoju Provincijolu tapo paskirtas ger. kun. F. Kudirka. Bet Vienuolijoj juo didesnė garbė ar paauskštis, juo didesnis darbas. Provincijolui gerb. F. Kudirkai teko didelė našta. Jis pasitraukė iš Chicagos į Marian Hills, kur be to eidavo graikų kalbos, algebros ir geometrijos mokytojo pareigas, užėmė Vienuolijos darbų tvarkymu.

Labai gaila, kad 1932 m. kuomet "Laivo" leidėjai pasiryžome jo 20 metų vienuolinio gyvenimo darbuotę minėti, sunkiai jam susirgus sausio 18 d. ir gausų gerais darbais gyvenimą baigus kovo 24 d. mes Amerikos Marijonai liudėdami dalinamės su savo skaitytojais nors šia trumpute a. a. kun. F. Kudirkos garbingų darbų apžvalga ir velionio sielai prašome Viešpaties maloningo gailėstinumo, tardami amžiną atilsį!

Šiuos jo gyvenimo Amerikoje bruožus rašė jo *Buvusis Sekretorius.*

Nekurie atsiminimai iš a. a. kun. Felikso Kudirkos gyvenimo

Su kunigu Feliksu Kudirka teko man susipažinti, kuomet jis buvo Balbieriškio parapijoje (Marijampolės apskr.) vikaru. Aš pataikydavau jį aplankyti, kaip braškės ir avietės būdavo nunokusios. Mat, darbštus kun. Feliksas mėgdavo liuosame nuo parapijinio darbo laike auginti uogų ir nepasigailėdavo jų nei vienam sveteliui.

Mano pažintis greitai nutrūko. Kun. Kudirka iškeliavo Šveicarijon. Pradžioje buvo gandai, kad jis išvažiavo studijuoti naujai kun. profesoriaus Jurgio Matulevičiaus įkurtame studijų name.

Tas jo žygis sukėlė manyje senas, jau daug senesnis už mane, o pasiryžo mokslintis, kodėl aš jaunesnis negalėčiau tai daryti. Jug aš, baigdamas seminariją buvau išsirūpinęs leidimą važiuoti užsienin pagilinti savo mokslą ir tik susikirtimas dvasinės seminarijos valdžios su rusų valdžia dėl egzaminų iš rusų kalbos sutrukdė mane ir sulaukė Lietuvoje.

Dabar, kun. Kudirkos išvažiavimas ir nekurių kitų sukiršino mane. Man ėmė rūpėti "studijų namas" Šveicarijoje ir tuomet dar kunigo profes. Matulevičiaus asmuo. Visa tai buvo apsupta slaptingu debesėliu, bet dominančiu ir viliojančiu.

Kun. Kudirka buvo studijavęs Romoje. Dabar nukeliavo Šveicarijon. Ten nukeliavo taip pat nekurie Petrogrado dvasinę Akademiją baigę. Manau sau, kad ten, po studijų dangėiu, kas nors yra daugiau negu studijos. Įdomu. Smalsu. Neapleidžia galvos tas klausimas.

Balbieriškio nelankau: ten jau nėra simpatingojo kun. Kudirkos, nors jo uogos liko. Mano mintys nukeliavo pas-

kui jį Šveicarijon.

Neilgai man teko svajoti apie Šveicariją su kun. Kudirka. Geri asmenys netikėtai mane aplanko. Jie mano geri pažystamuliai. Kalbamės. Aš dar savo slapčiųjų minčių nepareiškiu. Jos mano liežuvį kutena. Bet staiga anie užveda kalbą apie kun. F. Kudirką. Žiūrėk, girdi, pagyvenęs jau kunigas, iškeliavo studijuoti. "Ar neima tavęs pagunda pasekti kun. Kudirką," klausia jie manęs.

Iš to kilo visas ilgas pasikalbėjimas. Iš jo sužinojau viską. Nuslinko debesėlys. Jau žinau, kad "studijų namas" Šveicarijoje yra ne kas kita, kaip atnaujintoji Marijonų Kongregacija. Ji dengėsi "studijų namo" vardu nuo rusų valdžios, kuri buvo paskyrus Marijonų vienuoliją numirti.

Kun. F. Kudirka Šveicarijoje

Čia aš susitikau su juo rugsėjo mėn. 1912 m. Jis jau buvo baigęs tuomet savo naujokavimo metus ir padaręs pirmuosius vienuolinius įžadus. "Studijų namas" buvo įkurtas Fryburge, kuriam yra, gerai vedamas, katalikiškas universitetas.

Kun. Kudirka ne tik atlikinėjo naujoko studijas, bet uoliai lankė universitetą ir klausė įvairių prelekcijų iš teologijos, pastoracijos, filozofijos mokslų. Jis dalyvavo ir lietuvių studentų draugijoje "Rūta."

Kaip jis čia Amerikoje visuomet buvo ramaus būdo ir viską darė, giliau apmąstęs, tokis jis buvo ir Šveicarijoje. Studentų draugijos susirinkimuose nekarto kildavo ir gana karštų ginčų. Kun. Kudirka visuomet būdavo taikintojas. Jam tai tiko ir sekėsi.

Jis buvo apsisvarstęs net sporto dalykuose.

Šveicarija — tai navatnybių ir grožybių šalis. Ji, galima sakyti, kalnų ir ežerų šalis. Prie to pridėk dar gražių girių ir girielių galybes, šnioksčiančių ir užiančių krioklių, vandenpuolių, gerai ištaisytų kelių, kurie lyg žalčiai, raitosi aplink kalnus iki nuveda keleivį į aukštybes, kuriose liepos mėnesyje rasi sniegų ir ledų.

Šveicarijoje yra sportininkų, kurie vaikščioja kalnų briaunomis ir lipa į kalnų viršūnes stačiausiomis ir pavojingomis gyvybei vietomis. Taip daro profesionalai sportininkai.

Atsiranda nemažai jų pamėgdžiotųjų. Kaip vaikai pamėgdžioja suaugusius. Prie tokių priklausėme ir mes studentai.

Dažnai Marijonų studentų būrelis darydavo ekskursijas į kalnus, ežerus ir upių aukščiausias pakrantes. Profesionalams sportininkams tokios vietos buvo tik juokų, o mums ten būdavo pavojų gana. Sprandą nosisukti, arba panerti ežero bangose būdavo visiškai lengvas ir labai galimas daiktas.

Nuo ekskursijų į tas vietas niekuomet neatsilikdavo kun. F. Kudirka. Jis mėgdavo tą sportą, bet jis čia būdavo visuomet atsargus ir apsisvarstęs. Jis nedarė sportiškų kvailysčių, kokių mes kiti dažnai padarydavome. Dabar ir aš jų nedaryčiau.

Iš Šveicarijos kun. Kudirka buvo pasirengęs grįžti Lietuvon ir ten dirbūti bendrai su kitais Kongregacijos nariais.

Būtų jam tekę pergyventi ne vienas pavojus nuo rusų valdžios žandarų, bet kun. Feliksas to nesibijojo. Jis buvo viskam pasirengęs.

Kun. Kudirka vyksta Amerikon

Bet Lietuvon jam neteko grįžti. Amerikai parūpo Marijonai. Itin jais susirūpino a. a. kun. A. Staniukynas. Jis

pats svajojo tapti Marijonu. tik nebaigti ir svarbus Šv. Kazimiero Seserų Vienuolijos reikalai jį trukdė.

Kun. Staniukynui nuolat bombarduojant laiškais tuometinį Marijonų Kongregacijos vyresnįjį tėvą Jurgį Matulevičių, buvo sutikta kehauti Amerikon ir ten kurti Marijonų Kongregacijos namą.

Tais įkūrėjais Marijonų namo Amerikos Jungt. Valstybėse buvo kun. F. Kudirka su kun. J. Kazaku, vadovaujant pačiam Generolui, kun. J. Matulevičiui.

1913 metų vidurvasaryje pirmieji Marijonai jau buvo Amerikoje, New Yorke. Vos tik išlipo iš laivo, tuojau pakliuvo darban. Vieniems teko pamokslai sakyti, kitiems suma giedoti.

Iš New Yorke greitai nuvyko Chicago, kurioje manoma buvo įsikurti. Čia, kotei gavo pastovią vietą, apsigyveno pas kun. A. Staniukyną, Šv. Kazimiero Seserų kapelioną. Iš čia, itin a. a. kun. F. Kudirka, pradėjo važinėti į įvairias parapijas su dvasme pagalba. Vienur jis sakė pamokslus, kitur laikė rekolekcijas, klausė išpažinėčių ir dirbo kitų darbų.

To negana. Naujuoju Marijonu tuojaus pritraukė į darbą prie, tuomet dar savaitraščio "Draugo". Buvo sumanymų įkinkyti Marijonus į spaudos darbą. Bet kun. Kudirka nepasidavė, nes kito ki planai ir darbai buvo Marijonų užsibrėžti.

Pagyvenę kiek laiko kapelianoje, Marijonai iškeliaavo į Šv. Mykolo par. North Side Chicagoje. Čia savystoviai ir nepriklausomai pradėjo vykinti Marijonų programą, kuri ir šiandien vis plačiau ribose yra vykdoma.

Kun. Kudirkai ir jo pirmiesiems pagalbininkams, kaip pionieriams, teko daug nukęsti nuo neturto. Atmenu, kaip Šv. Mykolo parap. kleboniją pavedė Šv. Kazimiero Seserims mokytojoms. Tai buvo padaryta, kad būtų lengviau para-

pijai, kad nereiktų mokėti sandos už namą. Po to tėvas Kudirka su savaisiais susikraustė į jo nupirktą mažą medinį, pašlijusį į vieną pusę namuką. Čia buvo vienuolynas ir parapijos ofisas.

Buvo ten vargo vargelio iki sočiai. Jo teko ten ragauti ir dabartiniam visos Marijonų Kongregacijos Vyresniajam Vyskupui Bučiui.

Bet, jug visuomet per skausmus į garbę kelias. Tai ir kun. Kudirka gana greitai ir garbingai iš tų vargų išplaukė. Marijonai užėmė platesnes darbo dirvas ir varė savo darbą pirmyn.

Čia baigiu savo ankstybuosius prisiminimus. Kiti paduoda jų daugiau.

V. K.

ARKIVYSKUPAS JURGIS MATULEVIČIUS, M.I.C.
IR
TĒVAS FELIKSAS KUDIRKA, M. I. C.
Marian Hills sodne 1926 m.

A. a. Kun. Feliksas Kudirka

1911 metų, rugp. pradžioje kun. Feliksas Kudirka atvyko Šveicarijos Friburgan. Rado jau čia pirma jo atkeliavusius kun. J. Vaitkevičių, kun. V. Dvaranauską ir kun. Justą Novicką. Su juo drauge atvyko da du vaikinai, kaip tik tais metais baigusiu Veiverių mokytojų seminariją: Lažauskas ir Sidzikauskas (dabartinis Lietuvos pasiuntinys Londone). Studijų namas, kuriame buvo Marijonų Naujokynas "Canisianum" vadinosi. Kun. V. Dvaranauskas rašo apie tai šiuos žodžius:

Čia pradėjome savo darbą aštuonių dienų rekolekcijomis, kurias vedė pats mūsų Vyriausias Vadovas a. a. Arkiv. Matulevičius. Kun. F. Kudirka, kaip visur, taip ir čia pasižymėjo savo ramiu, taikiu būdu. Darbus atlikdavo rūpestingai. Nors žmogus jau nebejaunas ir suaugęs, nes virš 40 metų amžiaus ir 17 metų kunigavęs, naujokyne nustatytos tvarkos laikėsi pavyzdingai niekame nebeatsilikdamas nuo jaunųjų ir neieškojo sau jokių išimčių bei jokių lengvenybių, bet gera širdimi, visuomet linksmu veidu drauge su kitais rekreacijos metu eidavo žaisti ir pasivaikšėti. Kun. J. Vaitkevičius, kurs gerai Friburgą ir vietos sąlygas žinojo, visiems buvo vadas, tečiau ūkio reikalų sutvarkymas ėjo kun. Felikso sumanymu. Jo, rodos, sumanymu ir patvarkymu pasisamdėme sau atskirą namą prie du Pere Girard gatvės ir ten įsisteigėme savo virtuvę, patys ėmėme ir savo ūkio reikalais rūpintis ir tokiu būdu išvengėme finansinio krizio, kuris mums grėšė, neturint iš niekur materialės paramos, o negalint dėl rusų valdžios persekiojimo išeiti viešumon. Mūsų gyvenimas ir darbas rodės daugeliui labai įtartinas, tautai ir Bažnyčiai pavojingas. Delto reikėjo pakelti daug

nematomų sunkenybių — teisintis universitetui, aiškintis dvasiškai valdžiai ir legitimuotis civilės valdžios įstaigose. Laikraščiai nesigailėjo skaudžių priekaištų. Reikėjo daug kantrybės, takto, kad neleidus atgyjančiai Kongregacijai po taip sunkia bandymų našta sukniūpti. Ir nežinia kaip visa tai būtų užsibaigę, jeigu mūsų tarpe arba geriau tariant pršakyje V. Dievas nebūtų pastatęs tokių žmonių kaip a. a. Arkiv. J. Matulevičių ir kun. Feliksą Kudirką. Pirmasis savo geležinia valia ir protu nugalėjo, Dievo padedamas, morales kliūtis, o antrasis padėjo be ko kita, išrišti kasdieninės mūsų duonutės klausimą. Jisai ir savo seserį dabartinę vienuolę panaudojo virtuvės reikalams. Kun. Feliksas išbuvęs dvejus metus Friburge drauge su a. a. Arkiv. J. Matulevičium ir kun. J. Kazaku 1913 m. iškeliavo į Ameriką ir čia savo darbo vaisiais visus pradžiugino.

+ "Daug yra pašauktų, bet mažai išrinktų."

+ Vincas Kudirka kėlė Lietuvą iš miego, o Feliksas Kudirka kėlė ir gai vino Lietuvos išėivijos Amerikoje tautinį ir tikibinį susipratimą.

+ Tėvas Feliksas gyvas būdamas paminklo nenorėjo sau pasistatyti, vienok paminklai jo atminčiai Amerikos bernaičių kolegijose likosi.

+ Ne tas yra gerbtinas, kas daug ir garsiai kalba, bet tas, kas daug padaro.

+ Ne tas yra gerbtinas, kas garbės ir turtų ieško, bet tas, kuris žmonių ir visuomenės labui ir savo turtą ir sveikatą pašvenčia.

Trupinėliai iš a. a. Tėvo Felikso Kudirkos darbuotės

A. a. Tėvas Feliksas mokslus ėjo Marijampolėje, kunigų seminariją baigė Seinuose ir išventintas kunigu 1894 metais.

Liubavas

Lietuvoje jaunas kun. Feliksas buvo vikaru keturiuose parapijose: Naumiestyje, Grabavoje, Liubave ir Balbieriškyje. Pirmose dviejose parapijose trumpiau darbavosi, bet Liubave ir Balbieriškyje išbuvo gana ilgai. Liubave jam teko darbuotis sunkiausiais lietuvių priespaudos laikais, kuomet Marijampolės žandarų viršininkas Vanseckas šėlo su žandarų gaujomis ieškodamas naujai plintančių lietuvių kalboje Tilžės spaudinių. Tuomet joks viešas lietuviškas veikimas nebuvo imanomas Lietuvoje, bet kun. Kudirka surado sau veikimo dirvą bažnytinėse brolijose, o ypač blai-vybės platinime. Šio jo darbo pabugo smuklininkai ir sukurstė vietinę policiją duoti ant jo skundus aukštesniai valdžiai, tik kun. Kudirkos šaltas protas mokėjo gudriai nukreipti užstatytas jam pinkles ant tų pačių skundėjų, kurie galutinai priversti buvo jo atsiprašyti.

Balbieriškis

Senas Suvalkijos miestelis ant aukšto kairiojo Nemuno kranto, apie 15 kilometrų nuo Prienų miestelio. Lietuvių katalikų, kaip paprastai Lietuvos miesteliuose yra mažuma. Į Balbieriškį bažnyčion šventadieniais ir prekymečių dienomis atkeliaudavo parapijonys kaimiečiai, iš kurių visas miestelis gyvuodavo. Čia teko kun. Kudirkai pirmaisiais Liė-

tuvos atgijimo metais darbuotis, kai buvo atgauta spauda. Jisai išvystė viešąjį veikimą platindamas "Šaltinį", įkurdamas Draugijas: "Žiburio", "Vartotojų Bendrovę," arbatinę, skaityklą, knygyną ir k. Balbieriškyje viso viešojo gyvenimo širdis buvo parapijos vikaras kun. F. Kudirka, kuris ramiai, be jokio pasigarsinimo, taip pasidarbavo, kad net iš gudruolio žydelio nupirko viešam veikimui tinkamus namus, kuriuos tik gudrybe pavyko jam užimti, patariant savo žmogui slapta juose apsigyventi, nes žydai jau buvo pardavėją įdavę teismui rabino, kuris įsakė pardavėjui niekam neužleisti namo ir pardavimo sutartį tokiu būdu panaikinti, bet kuomet namus atrakinus jau radosi nežinia kaip įsikraustęs krautuvės vedėjas, tai pardavimo aktas taip sustiprėjo, kad nebegalima buvo jo sulaužyti ir policija pripažino namo savininku pirkėją. Tokiose sąlygose 18 metų besidarbuojant kun. F. Kudirka galutinai liko Dvasiškosios Vyriausybės skirtas klebonu ir naujos parapijos Paluobiuose organizatorium, bet jisai senai jau jausdamas pašaukimą tapti vienuoliu, nes jau šimtmečio Didžiojo Jubiliejaus metais buvo užsieniuose ieškojęs sau tinkamo vienuolyno, išsiprašė Dvasinės Vyriausybės atleisti jį į Marijonų Vienuoliją, kurios tuomet naujokynas buvo iš Petrogrado Dvasinės Akademijos nukeltas Šveicarijos Fribourgan. Ten atlikęs naujokavimą 1912 m. padarė pirmuosius įžadus, o 1913 metais gavo naują paspyrimą važiuoti misijų darban į Ameriką.

L. D.

Asmeniškai įspūdžiai

Rašo *Kun. Al. Bublys, M. I. C.*

Aš čia noriu pasidalyti su skaitytojais savo asmeniškais įspūdžiais, kuriuos yra padaręs man a. a. kun. F. Kudirka.

Su juo esu susipažinęs tik 1927 m. rudenį T. T. Marijonų namuose Kaune.

Ten pirmą kartą jį pamačiau nedideliame vienuolyno sode tarp jaunų medžių, pro kurių šakas spindėjo skaisti rucens saulutė, apsiausdama savo spinduliais, lyg kokia aureole, jojo visą rimtą pastovį ir mintytojo galvą. Aš žinojau, jog man teks darbuotis tarp T. T. Marijonų ir po jojo vadovybe Amerikoje, o kadangi buvau dar tik naujokas ir nebuvau tikras, ar mane pripažins vertu būti marijonu, tai ir atkreipiau savo dėmesį visų pirma į savo viršininko akis ir... pasidarė nejauku! Mat, iš a. a. Tėvo Kudirkos akių pro akinius prašpindo toksai gilus, sąmoningas, kiaurai perverias žvilgsnys, kad iš karto pasidarė aišku, jog iš šitokio viršininko neišsuksi jokiomis suktybėmis ir šventuoju nesidėsi jei savo širdyje šventumo iš tikrųjų neturėsi! Taigi sau ir pamaniau: "Na, bra, Aleksandrai laikykis!" (Šitaip rūšai sako, paragindami save prie atsargumo: "Saša dierzys!") Ypač, kad pastebėjau, jog kitiems mano vyresniesiems kalbant ir neretai juokaujant, jis beveik nieko nekalba, tiktai retkarčiais prašypso, kažką galvodamas savo mintytojo galvoje, kažkokius sumetimus joje darydamas, lyg Pitagoras išskaičiuodamas savo garsiąsias teoremas.

Šisai jojo, taip sakant, matematiškumas ir lošė didžiąsį vaidmenį jojo gyvenime. Tekdavo man nekartą klausti patarimo; čia tai šis ir pasirodydavo kuo aiškiausiai: jojo pirmasis klauimas būdavo: "kokios bus pasekos? Ir štai: kai pradėdavo ieškoti išvadų, tai mano, tary-

tum, gerokai apgalvotas sumanymas pasirodydavo atmetinas ir reikėdavo ieškoti kitoniško būdo, kad išdavoje pasilikty pliusas.

Bendrai matematikai, tai šalti, beveik visados beširdžiai žmonės, kurių kaušai prikimšti įvairių įvairiausiųjų X-ų ir Y-ų, kurių širdies jausmai esti lyg kad kokioje atrofijoje (sustingime). Tačiau, šito negalima primesti a. a. Tėvui Kudirkai.

Jojo širdis būdavo pilniausioji meilės, kuri apsireikšdavo ypač santikiuose su kolegijos bernaičiais. Suprantama, jog Amerikos bernaičius suvaldyti tai nelengvas daiktas, kadangi jie pripratę iš pat mažens prie laisvės, kurios beveik niekas nevaržydavo, sunkiai pasiduoda ypač vienuolinei drausmei (disciplynai). Tai ne kartą prisėina jiems suvaldymo priemonių ieškoti arba net ir visai prašalinti iš kolegijos. Štai šiuo žvilgsniu panašiems kandidatams a. a. Tėvas Kudirka visuomet buvo tikras globėjas ir užtarėjas.

Jojo pirmasis klausimas būdavo: "na, tai kas išeis iš jo, jei mes jį išvarysime? ar jis eis išganymo keliu, ar ne?" Ir pagaliau išvartytusius palikdavo pataisai ir kaip tik pasekos parodydavo, jog jojo turėta tiesos: tinkamu, meilium būdu vedamas kolegijantas išsivystydavo į dorą, naudingą DIEVO tarną!

Į savo pažįstamus, o ypač į savo pavaldinius jis darydavo kuo didžiausiojo įspūdžio. Jis niekad nesikaršėiuodavo ir nesibardavo. Tačiau, mokiniai jo bijodavo daug daugiau, kaip kad kitų profesorių ir vėlydavo verčiau pasiduoti savo direktoriaus didžiausiajai bausmei, kaip kad eiti teisintis pas a. a. T. Kudirką. Tai nebuvo kokia vergiškoji baimė, bet kažkoksai gilus pagerbimas, sujung-

tas su tikru širdies prisirišimu.

Tačiau, nereikia manyti, jog jis niekados neprašypsodavo. Priešingai! Kasdieniame gyvenime jis būdavo labai linksmas ir mėgdavo apsakinti ne vieną anekdotą iš savo gan margo gyvenimo, o ir kalbėdamas su vaikais ne vieną šposą iškrėsdavo. Negali būti paniuręs tasai, kursai myli gamtą ir randa joje grožį; gi jis kaip tik ir buvo gamtos mylėtojas. Kiek tik jam leisdavo jojo darbas, kam-

baryje jis nesėdėdavo, bet tuoj eidavo tyrinėti oran pakvėpuotų ir skaisčia padangę pasigerėtų. Ir pas mane, Kenoshoje vėšėdamas eidavo tuč-tuojau paežerėn ir ne vieną akmenėlį įsviesdavo ežeran pavirš vandens "gaidukus kirsdamas."

Jis buvo ramus gyvenime, kad ir vargūose, ramus santikiuose su žmonėmis, ramiai gerėdavosi gamta, ramiai, ypač mylėdavo DIEVĄ, ramiai baigė savo gyvenimą; taigi ir ilsis RAMYBĖJE!

Pašaukimo išsirinkimas

KUN. F. KUDIRKA eidamas Marijampolės gimnazijoje aukštesnius mokslus pasižymėjo dideliais gabumais, ypač matematikoje. Pats gimnazijos inspektorius neišrado savo vaikams geresnio pagelbininko, kaip kad buvo Feliksas, kuriam pavedė juos liuosu laiku mokyti. Kun. Felikso gabumai atkreipė Jo Ekselencijos Vyskupo Oleko dėmesį, kuris jam patarė stoti į dvasinę tuomet Seinų bei Augustavo Vyskupijos seminariją, kurią su aukščiausiojo laipsnio pagyrimu baigęs. Buvo skiriamas į Petrogrado Dvasinę Akademiją gilinti teologijos mokslus Valdžios lėšomis, bet jisai ir jo tėvai visuomet papratę savo lėšomis gyventi, nebenorėjo, kam nors, o ypač rusų valdžiai būti kaltais, užtat Feliksas atsisakė į Petrogradą keliauti. Didžiojo Jubilėjaus metais nuvyko Romon mokyti ir kartu ieškojo sau tinkamo vienuolyno, kuriame norėjo būtinai pasilikti, bėt svetimtaučių vienuolynuose, kaip

jis vėliau nekartą tuos laikus prisiminėdavo, nerado tinkamų savo idealams siekti sąlygų, mat jo jau tuomet ieškota priemonių savųjų tarpe Rusų Valdžios neigiamą vienuolinį gyvenimą slapta palaikyti, kaip tik tai jo minčiai atatiko vėliau šio amžiaus pirmajam dešimtmečiui pasibaigus a. a. arkivyskupo Matulevičiaus atnaujinta Marijonų vienuolija, apie kurią jis patyręs tuojau atsisakė jam duotosios parapijos ir be jokių dvejimų vyko Šveicarijos Friburgan, kur buvo iš Petrogrado atkeltas Marijonų naujokynas Canisianum vadinamas. Iš čia po dviejų metų studijų, kun. Feliksas buvo siunčiamas Amerikon kurti Marijonų Vienuoliją, nes Lietuvoje jau slap tai darbavosi dabartinis Vyskupas P. Būčys, kun. J. Totoraitis ir jiems talkon iš Friburgo grįžo kun. V. Dvaranauškas, kun. Justinas Novickas ir kiti tam prijaučią slaptosios vienuolijos aspirantai — šalininkai.

Užuojaunos Marijonų Kongregacijai

AMERIKOS TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI. Mirus Jusų Provincijolui, didžiam vadui, mokslavyriui, giliam protautojui, žmonijos mylėtojai TĖVUI FELIKSUI KUDIRKAI, reiškiu jums gilios užuojaunos žodžius.

Per penkis ir pusę metų man teko su garbinę vėlioniu darbuotis Šv. Kryžiaus ligoninėse reikale. Nuo to laiko aš jį pamylėjau ne vien kaip prakilių dvasių vadą, bet taip gi kaip nenuilstantį ir sumanų visuomenės labai veikėją, o svarbiausia tai tas, kad jis buvo nenuilstantis veikėjas nesitikįs atlyginimo.

Nenuilstamai besidarbuodamas savo dvasiško luomo pareigose ir doriško lietuvių tautos pakėlimo, jis prisidėjo prie apsaugojimo tos žemės, ant kurios Šv. Kryžiaus ligoninė stovi, išgelbėjo "Draugą", įkurė Bernaičių Kolegija, kėlė upą Labdaringosios Sągogos ir rėmė Šv. Kryžiaus ligoninės steigimą.

Tai tik keletas iš paminklų, kuriuos jis palieka kaip savo darbuotės vaisių.

Mano manymu, Jis yra didžiausias Amerikos lietuvių vadas ir vienu iš tokių, kurį bus sunku pavaduoti.
Dr. S. A. BRENZA.

DĖL a. a. KUN. FELIKSO KUDIRKOS mirties aš rieškiu gilios savo užuojaunos Tėvams Marijonams.
KUN. J. ŠEŠTOKAS, New York.

TĖVAMS MARIJONAMS, netekusiems brangaus Kongregacijai asmens, amžinos atminties kunigo Felikso Kudirkos, reiškiu nuoširdžiausią užuojauną.
Kun. Švagždis, Federacijos pirm.

GERBIAMIEJI VIENUOLIAI MARIJONAI:

A. a. kun. F. Kudirkos mirtis yra smūgis Marijonams ir katalikiškai visuomenei. Ypatingai atsimenu Seminarijos dienas, kada a. a. kun. Kudirka dėjo pastangas lavinti mūs, Amerikos jaunimą, lietuvių kalboje. Atsimenu ir kitus svarbius jo gyvenimo darbus ir nuopelnus.

Reiškiu užuojaunos vienuoliams Marijonams ir savo maldose, ypatingai Šv. Mišių aukose, melsiu Aukščiausiojo už jusų mylimo vado a. a. Provincijolo kun. Kudirkos sielą. Su gilia sympatija,
Kun. Pranas Jurgaitis, Monrovia, Calif.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI. Dėl didžiai gerbiamo Amerikos Provincijolo KUN. F. KUDIRKOS mirties reiškiu gilios užuojaunos.

Kun. A. Deksnis,
Šv. Jurgio parap. klebonas,
Utica, N. Y.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl jos vado KUN. F. FELIKSO KUDIRKOS mirties reiškiu gilios užuojaunos.

Adv. John Kuchinskas ir Šeimyna.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl didžiai gerbiamo Amerikos Provincijolo KUN. F. KUDIRKOS mirties reiškiu gilios užuojaunos.

Kazys J. Krušinskas, Federacijos sekr.

Gerbiamieji TĖVAI MARIJONAI, priimkite mūsų nuoširdžiausios užuojaunos žodžius, netekus mylimo Provincijolo kun. F. Kudirkos.

Antanina Švilpauškienė ir Šeimyna,
Melrose Park, Ill.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo mirties Šv. Kazimiero Akademijos Rėmėjų Centras reiškia giliausios užuojaunos ir labai apgaili, kad neteko vieno iš savo didžiausių prietelių.

Šv. Kazimiero Akad. Rėm. Centras.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo Tėvo Felikso Kudirkos mirties reiškiame giliausios užuojaunos. Be galo liūdime netekę prietelių, Bažnyčios ir Tautos darbuotojo.

Antanas ir Petronelė Peldžiai.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl didžiai gerb. Amerikos Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties reiškiu gilios užuojaunos.

Kun. A. Linkus.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties, reiškiame gilios užuojaunos. Mes begaliniai liūdime netekę mūsų Kuopos organizatoriaus ir per ilgus metus buvusio dvasių vado.

Liet. V. 24 kuopa.

A. Varaniūtė, pirm.,
M. Brazauskaitė, rašt.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties, reiškiame giliausios užuojaunos žodžius ir begaliniai apgailėstaujame vieno iš didžiausio katalikų ir visuomenės vado. Lai jam Viešpats atlygina už jo darbus.

Juozas ir Elena Mickėliunai.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl mirties aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos reiškiame giliausios užuojaunos ir labai apgailėstaujame netekę vieno iš žymiausių Bažnyčios ir visuomenės veikėjo.

Arkitektas Žaldokas ir Šeimyna.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl mirties Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos reiškiame gilios užuojaunos žodžius.

Jonas Baltutis ir Šeima.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties reiškiamė didžiausios užuojautos žodžius.

Mes begalo aukštai įvertiname gerb. kun. F. Kudirkos didelius nuveiktus Bažnyčiai, Tautai, visuomenei ir labdarybei darbus. Mes begalo liūdimė netekę tokio didelio žmogaus, kuris visą savo gyvenimą dirbo visuomenės labui su didžiausiu pasišventimu, sau nieko nepasilikdamas. Lai Visagalis Viešpats jam amžinybėje apmoka.

METROPOLITAN STATE BANKO VARDU,
JONAS B. BRENTA, prezidentas.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI reiškiu giliausios užuojautos žodžius dėl mirties jos vado kun. Felikso Kudirkos. Jo skaisčiai sielai tešviečia amžinoji šviesa, o jo doras, darbštus gyvenimas ir patrijotingi darbai mums likusiems lai esti pavyzdžiu ir kelrodžiu.

J. J. ELIAS,
UNIVERSAL STATE BANKO Prezidentas.

PILNAI ĮVERTINDAMAS išstvermingą a. a. Felikso Kudirkos darbuotę Amerikos lietuvių tarpe, reiškiu gillos užuojautos žodžius Tėvų Marijonų Kongregacijai, kurios provincijolu Amerikoje velionis buvo. Lai gallicingas Dievas gausiai jam atlygina Danguje už jo išganingus darbus čionai ant žemės.

PRALOTAS M. L. KRUSAS,
Šv. Jurgio par. Klebonas.

SAVO IR SAVO BRANGIU parapijonu vardu reiškiu gillos užuojautos žodžius Tėvų Marijonų Kongregacijai, netekusiai savo uolau vado kun. Felikso Kudirkos. Ilgus metus teko kartu darbuotis Bažnyčios ir Tautos labui su garbingu velioniu. Už jo daugelioną darbuotę vykdyti Dievo karalyste ant žemės lai jo atlyginimas bus gausus.

KUN. H. J. VAICUNAS
IR PARAPIJONAI.

MARIJONŲ VIENUOLIJAI ir Lietuvių Katalikų Visuomenėi dėl Vado J. M. d. g. Felikso Kudirkos mirties reiškiu giliausios užuojautos žodžius.

JONAS P. EVALDAS.

DIDŽIOJO PENKTADIENIO "Draugo" numeris pasiekė skaitytojus su graudžia žinia apie mirfi visu gerbiamo ir mylimo kun. Felikso Kudirkos. Tėvų Marijonų Kongregacijai, uolau vado netekusiai, reiškiu gillos užuojautos žodžius.

KUN. J. SVIRSKAS,
Šv. Mykolo par. Klebonas.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI reiškiamė gillos užuojautos dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo mirties. Mes begaliniai apgailestaujame netekę Bažnyčios ir Tautos didelio darbuotojo.

Jonas ir Rozalija Maziliauskai.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl mirties aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos reiškiu giliausios užuojautos ir labai liūdžiu, kad Bažnyčia ir visuomenė nustojo didelio darbuotojo.

ANTANAS GRYBAS

A. L. R. K. LABDARINGOJI SAJUNGA didžiai liūdi netekusi savo stipriausiojo veikėjo kun. Felikso Kudirkos. Labd. Sąjunga savo liūdesį jungia su Tėvų Marijonų Kongregacija, kurios Amerikos provincijai velionis buvo vado.

A. NAUSEDA, pirm.
B. SEKLECKIS, rašt.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties, reiškiamė giliausią užuojautą.

MARIJONŲ KOL. RĖM. 19 SKYR.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl mirties aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos reiškiamė didžiausios užuojautos žodžius ir labai apgailestaujame netekę įžymaus visuomenės darbuotojo.

POVILAS BALTUTIS IR ŠEIMYNA.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI —

Nuo to momento, kai garbingas jūsų vadas ir lietuvių visuomenės veikėjas kun. Feliksis Kudirka persiskyrė su šiuo pasauliu apsidengė juodu šydu jūsų kongregacija. Jo mirtis — nuostolis visai Amerikos lietuvių išeivijai. Gailisi jo visa lietuvių katalikiška visuomenė — gailisi netekusi didelio religinės ir tautinės samonės ugdytojo, sąžinės budintojo, doros skiepiantojo, malonaus jaunuomenės auklėtojo.

Velionis buvo tylus, ramus, bet kas valandėlė jo laiką buvo užimta rimtu, pozityviu darbu Bažnyčios ir Tautos reikaluose. Taktingas ir kantrus jis buvo. Kultūros dirvoje jis buvo lyg tas ūkininkas, kurs savo žemę purena, ją savo prakaitu laisto ir jo darbuotė gerasis Dievas palaimina gausiu užderėjimu. Velionies darbai išdavė gerų vaisių — mūsų likusiu rūpestis yra tuos vaisius ugdyti ir testti jo pradėtus ir užgirtus darbus.

Ango ir bujojo įstaigos, kur jo spėkos buvo pridėtos. Ir tos įstaigos tai mūsų tvirtovės — Šv. Krvžiaus ligoninė, Bernaičiu Kolegija, Labdarin-goji Sąjunga, "Draugas", "Laivas". Tai katalikų tvirtovės ir atspirtis mūsų kunkuliuojančiame gyvenime. Tos tvirtovės mums visiems privalo būti brangios ir jų ugdmui privalome prisidėti. Ugdydami velionies mėgiamas įstaigas, labiausia velionį pagerbsime. Neužmirškime jo vardu įsteigtos neturtingiems moksleiviams remti.

Pagalios savo užuojautos žodyje noriu priminti Jona Kudirką, de Paul universiteto studentą, kurs liūdi savo brangaus dėdės netekes.

VINCAS STANCIKAS.

TEVAMS IR BROLIAMS MARIJONAMS AMERIKOJE. Uolūs darbininkai Kristaus Vynyno. Šio didžio liūdesio valandoje, mirus Jūsų Mylimam Vadui kun. F. Kudirkai, kuris paliko Jus našlaičiais kartu su visa katalikų visuomene, siunčiame širdingiausią užuojautą.

PETRAS CIBULSKIS IR ŠEIMYNA,

DIDŽIAI GERB. MARIJONAMS Liūdime su Jumis — netekote švento Vado, mūsų ilgų metų Prieteliaus. Testiprina Jus Visagalis!

SVENTO KAZIMIERO SESERYS.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl didžiai gerb. visuomenės darbuotojo, Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties, A. L. R. K. Federacijos darbuotojų vardu reiškiamo širdingos užuojautos.

A. J. ŽVIRBLIS, pirmininkas,
L. KREKŠCIUNAS, raštininkas.

Jis mirė, bet jo ypatingas tylus, rimtas būdas ir darbštumo pavyzdys liks mums amžinai.

Dėl PROVINCIJOLO KUN. FELIKSO KUDIRKOS mirties reiškiau gilios užuojautos Marijonų Vienuolijai ir visiems širdies skausmo paleistiems asmenims.

ADV. JONAS BAGDZIUNAS-BORDEN
IR SEIMA.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo mirties Marijonų Kolegijos Rėmėjų 41 skyrius reiškia giliausios užuojautos ir labai gaili, kad neteko vieno iš žymiausių Bažnyčiai ir Tautai darbuotojų. Lai Visagalis Viešpats jam amžinybėje už jo darbus atlygina.

MARIJONŲ KOL. RĖM. 41 SKYRIUS.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI. Dėl aukštai gerb. Amerikos provincijolo kun. F. Kudirkos mirties reiškiamo giliausios užuojautos ir labai liūdime netekę vieno žymiausių darbuotojų Bažnyčios ir Tautos labui.

M. MISIUNŲ SEIMYNA IŠ ROSCANDO.

PILNAI ĮVERTINDAMI išvermingą a. a. kun. Felikso Kudirkos darbuotę Amerikos Lietuvių tarpe reiškiamo gilios užuojautos žodžius Tėvų Marijonų Kongregacijai, kurios Provincijolu velionis buvo.

Lai gailestingas Dievas gausiai jam atlygina danguje už jo išganingus darbus čionai ant žemės.

LABDARINGOSIOS SAĖGOS 1-ma KP.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties reiškiamo giliausios užuojautos ir labai liūdime netekę vieno iš žymiausių darbuotojų Bažnyčios ir Tautos labui.

JONAS IR URŠULĖ BARAUSKIAL, Cicero, III.

MARIJONŲ VIENUOLIJAI netekusiai savo mylimo Vado-Provincijolo didžiai gerb. KUN. FELIKSO KUDIRKOS, kurio pasidarbavimu ši vienuolija išaugo į didelę jėgą šiame krašte ir įstėgė mums taip reikalingą Lietuvių Bernaičių Kolegiją, reiškiamo giliausios užuojautos žodžius.

AMERIKOS LIET. R. K. FEDERACIJOS

CENTRO VALDYBA.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl aukštai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo KUN. FELIKSO KUDIRKOS mirties reiškiau giliausios užuojautos. Ištikrųjų netekome vieno žymiausio ir sėkmingiausio veikėjo Bažnyčios ir Tautos dirvoje. Lai Visagalis Dievas gausiai atmoka jam už nuveiktus didžius darbus.

KUN. PRANCIŠKUS M. JURAS,
Lawrence, Mass.

Gerbiamieji TĖVAI MARIJONAI, priimkite mūsų nuoširdžiausios užuojautos žodžius, netekus mylimo Provincijolo KUN. F. KUDIRKOS.

KUN. K. URBONAVICIUS,
KUN. PR. VIRMAUSKIS IR
KUN. JENKUS

So. Boston, Mass.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl mirties didžiai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos reiškiau giliausios užuojautos ir labai apgailestauju, kad mes netekome didelio, ramaus ir pasišventusio Dievui ir Tėvynei darbuotojo.

KUN. AL. BALTUTIS.

STUDENTUI JONUI KUDIRKAI dėl jo dėdės, aukštai gerb. kun. F. Kudirkos mirties, reiškiau giliausios užuojautos.

ANTANAS GRYBAS.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI IR JONUI KUDIRKAI velionio broliui dėl mirties didžiai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo J. M. kun. Felikso Kudirkos, nenuilstančio darbuotojo, visuomenininko, reiškiau giliausią savo užuojautą. Esu labai sujaudintas, kad Aukščiausias pasaulė iš mūsų tarpo žymiausį Bažnyčios ir Tautos darbuotoją.

DR. PETRAS ATKOCIUNAS.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl didžiai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. F. Kudirkos mirties, reiškiamo didžiausią užuojautą ir labai esame nusiminę, kad netekome vieno iš žymiausių veikėjų ir darbuotojų Dievui ir Tėvynei.

J. WALANTINAS, iš Marquette Park.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI dėl didžiai gerb. Amerikos Marijonų Provincijolo kun. Felikso mirties reiškiamo gilios užuojautos žodžius ir liūdime, kad netekome Bažnyčiai ir Tautai didelio veikėjo.

NARVID'S BAKERY.

TĖVŲ MARIJONŲ KONGREGACIJAI reiškiau širdingą užuojautą brangaus vado a. a. Tėvo Felikso Kudirkos nebetekus.

J. POŠKIENĖ.

iš Phila. Pa.